
Plats: Kommunkansliet i Klemetsby, Lumparland
Tid: Onsdag 16.6.2021 kl. 19.00

ÄRENDEN

77 §	Sammanträdets konstituerande	1
78 §	Anmälningssärenden	2
79 §	Kommunfullmäktiges beslut 2.6.2021	3
80 §	Revisionsrapport 2020.....	4
81 §	Reparationsåtgärder Långnäs reningsverk.....	5
82 §	Uppdateringar av förvaltningsdokument för vatten - Begäran om utlåtande.....	7
83 §	Revidering av jordförvärvslagstiftningen.....	9
84 §	Val av ny hyresgäst	11
85 §	Upphandling av skolskjutsar läsåret 2021–2022	12
86 §	Nya principer för närståendevård	15
87 §	Utställningen "Jag lever än - livet som jag minns det"	16
89 §	Budgetdirektiv 2022	17
90 §	Sammanträdets avslutande.....	18

Denna sammanträdeskallelse har under tiden 10.6–9.7.2021 anslagits på den elektroniska anslagstavlan för kommunala tillkännagivanden på www.lumparland.ax. Protokollet publiceras preliminärt 18.6.2021 på kommunens webbsida för protokoll.

Enligt uppdrag:

Kommundirektör

Mattias Jansryd

---

77 § Sammanträdets konstituerande

Laglighet och beslutförhet

Protokolljustering

Till protokolljusterare utses Johan Malén och Lil Strandholm-Karlsson.

Protokolljustering sker direkt efter sammanträdets avslutande.

Godkännande av föredragningslistan

_____

Protokolljusterare

---

78 § Anmälningssärenden

Ks § 78/16.6.2021

1. Av kommundirektören fattade beslut:
9 § Anställande av klasslärare, 18.5.2021.
2. Landskapslagen om en reform av kommunstrukturen på Åland blev upphävd 1.6.2021.
3. Landskapsregeringens svar på Hammarlands kommuns begäran om att återinföra ruttaxan för skolskjutsar, 27.5.2021.
4. Beslut om restriktionszon för fisksjukdomen IHN, ÅLR 28.5.2021.
5. Beslut om kompensation för förlust av skatteintäkter för skatteår 2021, ÅLR 31.5.2021.
6. Landskapsregeringens svar på Föglö kommuns initiativ om friare fastighetsbeskattning, 3.6.2021.
7. Kallelse till ordinarie bolagsstämma för Åda Ab.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar anteckna de ovan nämnda ärendena till kännedom.

---

79 § Kommunfullmäktiges beslut 2.6.2021

Ks § 79/16.6.2021

Enligt 44 § i förvaltningsstadgan ska kommunstyrelsen granska lagligheten av de beslut som fattats av kommunfullmäktige samt tillse att de verkställs.

Följande ärenden behandlades vid kommunfullmäktiges sammanträde 2.6.2021:

16 § Bokslut 2020

17 § Ändrat grundavtal för Södra Ålands högstadiedistrikt k.f.

18 § Fastställande av kommunal serviceboendeavgift vid försäljning av ESB-plats till annan kommun

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen konstaterar att kommunfullmäktiges beslut är lagliga och att de kan verkställas eller redan har verkställts.

---

80 § Revisionsrapport 2020

Ks § 80/16.6.2021

Revisorerna utförde 20.5.2021 slutrevision för räkenskapsåret 2020 och har inkommit med en revisionsrapport, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 80

Inga väsentliga fel eller brister konstaterades under revisionen.

Följande lyfts emellertid fram i rapporten:

- I verksamhetsberättelsen saknas notering om eventuella rättegångar eller tvister per 31.12.2020.
- Notering saknas om icke-finansiella aspekter.
- Kommunstyrelsens behandling av räkenskapsperiodens resultat föreslås flyttas som text till en del av verksamhetsberättelsen.
- Redogörelsen för intern kontroll bör utvecklas i enlighet med den allmänna anvisningen.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar att följande bokslut utvecklas i enlighet med de av revisorerna gjorda iakttagelserna under revisionen 2020.

Kommunstyrelsen beslutar delge kommunfullmäktige revisionsrapporten enligt Bilaga A – Ks § 80 samt detta beslut i form av ett anmälningsärende.

---

81 § Reparationsåtgärder Långnäs reningsverk

Tn § 18/18.3.2021

Ventiler till luftningssystemet har slutat fungera och utgått. Därav har byte för ca 4 000 euro ex moms beställts. Därefter har även tillkommit följande reparationsbehov:

Flödesgivare bräddning från utjämningsstank
Flödegivare utflöde från verket
Sockel
Renspress
Sprucken reaktortank

Kostnad ca. 9 500 ex moms.

I driftsbudgeten finns ca 8 500 euro tillgängligt för reningsverket.

Vidare relevant information:

Kostnader om cirka 40 000 euro förra året för byte av automationssystemet.

Det kan även konstateras att vi har svårt att uppnå den reningsgrad som miljötillståndet krävställer.

Eftersom det inte finns lämpliga alternativ bör åtgärderna genomföras för att åtminstone på kort sikt säkra driften. Framledes kan nog tyvärr ytterligare kostnader förväntas pga av reningsverkets konstruktion och den påfrestande miljön.

Tekniska chefens förslag

Tekniska nämnden beslutar bevilja en re-allokering av medel (5 000 euro)

från konton 8272, 8273 och 8753 till 8752.

Beslut

Nämnden omfattar tekniska chefens förslag.

Tn § 37/20.5.2021

I samband med ÅMHMs miljögranskning av reningsverket 2020 framkom att utloppsledningen inte inspekterats enligt föreskrivet intervall. Tekniska chefen har därför låtit dykare inspektera ledningen, varefter det kan konstateras att de massor som förmodligen lagts dit för att hålla ledningen på plats har antingen har eroderats bort av den intensiva fartygstrafiken, eller helt enkelt inte lagts dit i tillräcklig utsträckning. Bara kort bit med täckmassor från land återstår.

Ledningen sträcker sig 60-70 meter ut i vattnet över i huvudsak släta berg. Ledningen ligger nu och svävar, vilket inte är i linje med miljötillståndet och dessutom innebär risk för ytterligare skada på ledningen.

Förslagsvis dubbas ledningen fast i berget med klämmor, uppskattad kostnad ca 3000 euro.

Vidare har även en kostnad om dryga 1 000 euro tillkommit före byte av trasig mjukstart på en av pumparna i pumpstationen.

Tekniska chefs förslag

Nämnden beslutar äska 10 000 euro i tilläggsmedel (investering) från Lumparlands kommun för samtliga ovanstående åtgärder. Tidigare beviljad reallokering utgår under förutsättning att investeringsmedel beviljas.

Beslut

Nämnden omfattar tekniska chefs förslag.

Ks § 81/16.6.2021

Det kan konstateras att de ovanstående åtgärderna kan anses vara av brådskande och bindande natur. Kommunstyrelsen bör därför, i enlighet med 117 § i förvaltningsstadgan och med tanke på att det inte rör sig om väsentliga tilläggsmedel, besluta om godkännande av investeringen och förelägga fullmäktige förslag om beviljande av anslag. Bedömningen är att investeringen kan förverkligas med kassamedel.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar bevilja tekniska nämnden i Lemland och Lumparland rätt att genomföra investeringar i reningsverket om 10 000 euro för följande åtgärder:

- Reparation av flödesgivare bräddning från utjämningstank.
- Reparation av flödesgivare utflöde från verket.
- Reparation av sockel.
- Reparation av renspress.
- Reparation av sprucken reaktortank.
- Byte av trasig mjukstart på en av pumparna i pumpstationen.
- Fastsättning av utloppsledning i berg.

Kommunstyrelsen förelägger fullmäktige om förslag att retroaktivt bevilja investeringsanslag om 10 000 euro på investeringskonto 4690-8408.

---

82 § Uppdateringar av förvaltningsdokument för vatten - Begäran om utlåtande

---

Bmn § 100/18.5.2021

Landskapsregeringens miljöbyrå har upprättat ett förslag till förvaltningsplan och vattenåtgärdsprogram för perioden 2022–2027 för avrinningsdistriktet Åland.

Samråd i ärendet pågår mellan 22.12.2020 och 22.6.2021. Handlingarna finns tillgängliga på landskapsregeringens hemsida www.regeringen.ax/anslagstavla

Innehåll och struktur följer det som efterfrågas genom Ramdirektivet för vatten.

Vattenåtgärdsprogrammet kommer att antas av landskapsregeringen i december år 2021 för att sedan via Finland rapporteras till EU.

Synpunkter på dokumenten kan sändas till landskapsregeringen senast den 22.6.2021.

Materialet och bilagorna utgör en mycket omfattande helhet.

Allmänt kan man konstatera att det behövs åtgärder för att såväl de inre som de yttre vattenområdena runt Åland skall uppnå god status. Här behövs samarbete mellan samtliga aktörer, landskapet, kommunerna, näringslivet och innevånarna.

Miljöinspektörens förslag

Nämnden antecknar dokumenten till kännedom.

Ärendet delges kommunstyrelserna i Lemland och Lumparland.

Beslut

Nämnden omfattade miljöinspektörens beslutsförslag.

Ks § 82/16.6.2021

Ålands kommunförbund har utlåtit sig över förslaget till nya förvaltningsdokument, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 82

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar omfatta Ålands kommunförbunds utlåtande enligt Bilaga A – Ks § 82.

---

83 § Revidering av jordförvärvslagstiftningen

Ks § 83/16.6.2021

Ålands landskapsregering ger Lumparlands kommun möjlighet att inkomma med synpunkter om det fortsatta arbetet med att se över jordförvärvslagstiftningen. Landskapsregeringens brev, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 83

Landskapsregeringen har i sitt brev ställt upp följande frågeställningar:

1. Har kommunen några allmänna synpunkter på att jordförvärvslagstiftningen ses över?
2. Vilken problematik anser kommunen att finns med den nuvarande lagstiftningen?
3. Svarar målsättningarna i kap. 3 mot den problembild som kommunen identifierat?
4. Synpunkter på exemplen till förslag till ändringar (4 kap.)?
5. Hur ser kommunen på att styrelsekravet för juridiska personers tillstånd skulle lindras för markområden som är planerade för näringsutövning, så att minst en ordinarie styrelseledamot, eller dennes ersättare vid förfall, alternativt bolagsman har hembygdsrätt eller har utan avbrott varit bosatt på Åland under de fem senaste åren?

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar att till landskapsregeringen avge följande synpunkter för det fortsatta arbetet med att revidera jordförvärvslagstiftningen:

1. Lumparlands kommun är positiv till att jordförvärvslagstiftningen revideras.
2. Lumparlands kommun anser att det i nuvarande praxis vid bedömning om jordförvärvstillstånd kan ges finns förfaranden som kan stå i strid med de detaljmotiveringar som föreligger för nuvarande lagstiftning. Därutöver finns svårtolkade begrepp som bykärna och attraktivt strandområde.
3. Lumparlands kommun anser att de framlagda målsättningarna svarar bra mot den av kommunen upplevda problembilden med nuvarande lagstiftning.
4. Lumparlands kommun ifrågasätter behovet av att fortsättningsvis ha komplementsbestämmelsen om bykärna i framtida lagstiftning. Begreppet område avsett för fast bosättning bör täcka in samtliga bykärnor på Åland eftersom det finns områden som är avsedda för fast bosättning även fast de inte är bykärnor eller planerade områden. Lumparlands kommun är av

---

åsikten att samtliga bykärnor på Åland bör kunna klassas som områden avsedda för fast bosättning.

5. Lumparlands kommuns åsikt är att tillsynsmyndigheternas korrespondens vad gäller kommunens ställningstagande till om jordförvärvstillstånd kan ges utifrån fastighetens beskaffenhet bör föras med kommunens byggnadsnämnd, eftersom nämnden bör ha den bästa uppfattningen om de frågeställningar som kan uppkomma. Dock är det rimligt att kommunerna själv får välja vad som är mest ändamålsenligt.
6. Lumparlands kommun önskar ett specificerat förfaringssätt för hur en kommun ska anmäla ifall kommunen misstänker att en fastighet besitts i strid med jordförvärvslagstiftningen.
7. Avslutningsvis anser Lumparlands kommun att det är positivt att underlätta för juridiska personer och bolagsmän att förvärva jord på Åland.

---

84 § Val av ny hyresgäst

Ks § 84/16.6.2021

Kommunen har på Kapellvägen 2B en ledig lägenhet med två rum och kök som kan hyras ut.

Enligt kommunens bostadskö ska lägenheten hyras ut till NN.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar utse NN till ny hyresgäst på Kapellvägen 2B. Inflyttning och datum för inflyttningen överenskoms i samråd med kommunkansliets personal. Kommundirektören undertecknar hyresavtalet.

---

85 § Upphandling av skolskjutsar läsåret 2021–2022

Ks § 60/28.4.2021

Utbildningschefens beredning

Enligt kommunens utbildningsstadga skall elever som har två kilometer eller längre till skolan få skolskjuts ordnad och bekostad av kommunen. Skolskjutsarna regleras i ett flertal dokument, främst i trafiksäkerhetslagstiftningen och i skolskjutsförordning som är riktade till bussbolag och trafikidkare samt Lumparlands skolskjutsinstruktion. Instruktionen är tänkt att ingå som bilaga vid upphandling av skolskjutsar. Vidare har ett utkast till anbudshandlingar och skolskjutsavtal uppgjorts för läsåret 2021–2022, se bilaga:

- Bilaga A – Ks § 60

Anbudshandlingar för upphandling av skolskjutsar för skolbarn bosatta i Lumparland och som går i Lumparlands skola har uppgjorts. Skolbarn som bor längre än två km från skolan äger rätt till skolskjuts. 8 elever är berättigade till skolskjuts och eleverna är fördelade på 11 linjer. Anbudstävlingen pågår under tiden 6-20.5.2021. Anbudstävlingen publiceras i en upphandlingsannons i lokala tidningar på Åland den 6.5.2021. Anbudshandlingarna erhålls från skolkansliets hemsida www.sahd.ax.

Utbildningschefen förordar

Kommunstyrelsen beslutar upphandla skolskjutsarna till och från Lumparlands skola läsåret 2021–2022 i enlighet med bilagda anbudshandlingar.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar fastställa instruktion för skolskjuts till/från Lumparlands skola samt uppsamlingsplatserna enligt Bilaga A – Ks § 60.

Kommunstyrelsen beslutar vidare upphandla skolskjutsarna till och från Lumparlands skola läsåret 2021–2022 enligt Bilaga A – Ks § 60. Anbudshandlingar erhålls från skolkansliet webbplats www.sahd.ax.

Beslut

Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

Ks § 85/16.6.2021

---

86 § Nya principer för närståendevård

Ks § 86/16.6.2021

Äldreomsorgschefens beredning

Principerna för närståendevård har uppdaterats. De uppdaterade principerna föreslås gälla från 1.9.2021. Förslaget, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 86

Principerna har anpassats så att de passar den kvarvarande verksamheten i kommunen och som omfattar närståendevård för personer som är 65 år och äldre. Enligt landskapets klarläggande direktiv för gränsdragning av verksamhetsområden ska närståendevård enligt närståendevårdslagen kvarhållas för äldre i kommunen medan närståendevård för äldre som beviljas närståendevård genom annan lagstiftning ska överföras till KST.

Vårdkategorierna och tillämpningen hålls i huvudsak kvar som förut. Beloppen har synkroniserats med KST så att Lumparlands kommun ersätter enligt samma arvodesklasser som KST. Detta innebär endast mindre justeringar av de tidigare beloppen. Beloppen i kommunen stiger med några euro per kategori.

Principerna har setts över så att de stämmer överens med förprogrammeringen av uppgifter i Abilita Närståendevård. Principerna är samma som de som äldreomsorgsnämnden antagit för Lemlands kommun att gälla från 1 maj 2021. Rutinerna för deras tillämpning blir därmed enhetlig i båda kommuner.

Äldreomsorgschefen förordar

Att de nya principerna för närståendevård för personer 65 år och äldre tas i bruk från 1 september 2021, och att de därefter uppdateras årligen.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar anta nya principer för närståendevård enligt Bilaga A – Ks § 86 att gälla från 1.9.2021.

---

87 § Utställningen "Jag lever än - livet som jag minns det"

Ks § 87/16.6.2021

Det var 9.6.2021 vernissage av utställningen "Jag lever än - livet som jag minns det". Utställningen handlar i korthet om 12 berättelser från äldre personer i Lumparland och Lumparlands kommun har genom bidrag till föreningen Lumparlab Teaterförening r.f. hjälpt till att få till stånd utställningen. I samband med utställningen släpptes även boken "Jag lever än! 12 berättelser från Lumparland".

Kommunen ordnade med taxi så att de 12 personer som är med i utställningen och boken kunde delta i vernissagen, vilket var en uppskattad gest. Finansiering av taxiresan skulle förslagsvis kunna ske genom kommunens trivselfond, vars medel ska användas för pensionärernas väl i Lumparlands kommun. Medel uppgår i dagsläget till ca 6 000 euro.

Om fondens användning beslutar kommunstyrelsen.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar att de taxiresor som gjordes 9.6.2021 för att möjliggöra för de 12 äldre personer som var med i utställningen "Jag lever än - livet som jag minns det" att delta i vernissagen finansieras genom medel ur trivselfonden för Lumparlands pensionärer.

---

89 § Budgetdirektiv 2022

Ks § 89/16.6.2021

Förslag till budgetdirektiv för uppgörande av 2022 års budget och ekonomiplan för 2023–2024 har tagits fram. Direktiven för budget och ekonomiplan baseras på budget 2021 med beaktande av den ekonomiska utvecklingen, skatteprognoser uppgjorda av Finlands kommunförbund samt landskapsandelsprognos från landskapsregeringen.

Förslag till budgetdirektiv, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 89

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar anta budgetdirektiv för 2022 enligt Bilaga A – Ks § 89.

---

90 § Sammanträdet avslutande

Sammanträdet avslutades kl. XX.XX.

LUMPARLANDS KOMMUN
Revision 2020

REVISIONSRAPPORT 2020

I. Revisionens utförande

Vid revisionen har granskats kommunens förvaltning, bokföring och bokslut för år 2020. Revisionen utfördes enligt en på förhand uppgjord arbetsplan.

Revisionen har utförts av kommunens förtroendevalda revisorer Jonny Mattsson och Ann-Mari Karlsson samt av Tove Lindström-Koli, OFGR, GR revisionssammanslutningen BDO Audiator Oy.

Revisionen har dokumenterats i separata arbetspapper och i denna rapport framförs de väsentligaste iakttagelserna som gjorts under revisionens gång.

Revisionen har utförts i den omfattning god revisionsbedömning förutsätter.

Inom förvaltningen granskades;

- kommunfullmäktiges,
- kommunstyrelsens och
- socialnämndens beslut.

Därtill granskades de ledande tjänsteinnehavarnas tjänstemannabeslut.

Inom bokföringen granskades;

- memorialverifikaten
- inköpsverifikaten och deras periodisering vid byte av räkenskapsperiod
- fakturering
- avtal
- löner

Gällande bokslutet granskades verksamhetsberättelsen och bokslutet för år 2020, som innehåller resultaträkning och balansräkning med därtillhörande noter samt finansieringskalkyl, verksamhetsberättelse och budgetjämförelse. Vidare har granskats balansspecifikationerna och verifikationer till noter.

Granskningarna baserar sig på förvaltningsorganens protokoll, substansgranskning av bokföring mm samt på intervjuer av ansvarspersoner i kommunen.

2. Revisionsobservationer

2.1. Förvaltning

I granskningen genomgicks kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens och socialnämndens protokoll samt tjänstemannabeslut för de ledande tjänstemännen för år 2020.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktiges protokoll för år 2020 har lästs igenom. Grunderna för avskrivning enligt plan har godkänts i kommunfullmäktige 18.3.2020 § 31. Grunderna godkänns att gälla från 1.1.2021 och tillämpas på budgetprocessen för år 2021. Kommunfullmäktige godkände 30.9.2020 § 47 ett återköp av fastighet för 20 000 euro (utan budgetmedel).

Kommunfullmäktige godkände 2.12.2020 § 70 en ny förvaltningsstruktur fr.o.m. 1.1.2021. Förändringen i förvaltningsstrukturen ska utvärderas och utvärderingen ska vara kommunfullmäktige tillhanda inom september 2021.

Konstateras att tilläggsanslag bör godkännas av kommunfullmäktige innan räkenskapsperiodens slut 31.12. Om fullmäktige vill behandla överskridningarna efter räkenskapsperiodens slut, kan den göra det genom att godkänna överskridningarna.

Granskningen föranledde inga åtgärder.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens protokoll för år 2020 har lästs igenom. Kommunstyrelsen godkände under året om disponeringar av budgetmedel. Granskningen föranledde inga åtgärder.

Socialnämnden

Socialnämndens protokoll för år 2020 har lästs igenom. Granskningen föranledde inga åtgärder.

Tjänstemannabeslut

Vid revisionen granskades lagenligheten av kommundirektörens och socialsekreterarens tjänstemannabeslut. Konstaterades att besluten skett i enlighet med befogenheterna samt motiverats på vederbörligt sätt.

2.2. Bokföring

Inköpsverifikat

Granskades inköpsfakturer för år 2020, främst över 5 000 euro. Granskningens syfte var att säkerställa att fakturan är tillställd Lumparlands kommun, att man periodiserat fakturorna rätt, att de är rätt konterade samt sakenligt granskade och godkända.

Konstaterades att förbättringar jämfört med föregående år skett gällande hur fakturorna var tillställda kommunen. Fortfarande fanns det dock några enstaka fakturer som saknade kommunens namn.

På basen av utförd stickprovsgranskning av verifikat konstateras att bokföringen baserar sig på godtagbara verifikat och att dessa var sakenligt godkända. Vid granskningen av verifikatens periodiseringar framkom att man för tre fakturor från Klingbergs Elektriska under Material och förnödenheter hade bokfört dem på år 2020, fastän arbetet färdigställt i januari 2021, totalt ca 8 600 euro (moms 0 %). Inköpsfakturor bör periodiseras till rätt räkenskapsperiod och fakturan bör bokföras på det år då arbetet utförts enligt prestationsprincipen, oberoende till vilket år budgetmedlen har förts.

Till övriga delar fanns inget att påpeka om.

Memorialverifikat

Granskades även de mest väsentliga memorialverifikaten. Konstaterades att de i huvudsak var vederbörligen granskade och godkända.

Fakturering

Granskades uträkning och fakturering av hemserviceavgifterna för år 2020. Beslut om avgifter har fattats på basen av inkomna ansökningar samt i enlighet med gällande avgiftstaxa. Till protokollen har även bifogats utredningar och annan dokumentation. Enligt ekonomichefen har kommunen inte problem med obetalda fakturor och indrivning. Granskningen föranledde inga åtgärder.

Avtal

Kommunens avtal genomgicks och befanns stämma överens med förteckningen i bokslutsspecifikationerna. För avtalen om köptjänster och de därpå baserade inköpsfakturorna genomfördes även stickprovsgranskning, varvid ej kunde konstateras några fel eller brister i hanteringen.

Löner

Vid revisionen granskades de nya arbetsavtalen och utbetalda löner samt särskilt de tidsbegränsade avtalen med avseende på motiverade orsaker. Konstaterades genom slumpmässigt urval att löner utbetalts i enlighet med arbets- och kollektivavtal, samt att de tidsbegränsade avtalen haft sakliga motiv. Vidare granskades löneutbetalningen i socialsektorn i förhållande till tidsrapporteringen, varvid inga brister kunde konstateras.

2.3. Bokslut

Verksamhetsberättelse

I verksamhetsberättelsen har i huvudsak följts Kommunförbundets principer om rekommendation för bokslutsmodell. *I verksamhetsberättelsen saknas notering om eventuella rättegångar eller tvister per 31.12.2020.*

Såsom egen rubrik saknas notering om icke-finansiella aspekter enligt BokfL 3a och i enlighet med anvisningen för uppförande av bokslut. Dessa kompletteras till bokslutet för år 2021.

3.2.7 Andra icke-finansiella aspekter

I verksamhetsberättelsen lämnas dessutom information enligt 3a kap. i bokföringslagen om bekämpning av korruption och mutor samt om respekt för mänskliga rättigheter. Informationen lämnas i den utsträckning som krävs för att konsekvenserna av den bokföringsskyldiges verksamhet ska kunna förstås. [2017]

Kommunstyrelsens behandling av räkenskapsperiodens resultat föreslås flyttas som text till en del av verksamhetsberättelsen.

Intern kontroll

I verksamhetsberättelsen har redogjorts för hur kommunens interna tillsyn och riskhantering har ordnats. Kommunstyrelsen bedömer att den interna kontrollen har förverkligats i enlighet med gällande bestämmelser och regelverk. *Framöver bör dock redogörelsen ytterligare utvecklas i enlighet med den allmänna anvisningen:*

- huruvida brister har upptäckts i den interna kontrollen under räkenskapsperioden;
- hur man avser utveckla den interna kontrollen under innevarande ekonomiplanepå period;
- hur man har säkrat att personalen och de förtroendevalda har tillräckliga kunskaper i intern kontroll och riskhantering.

Vi bedömer att den interna övervakningen överlag ordnats sakenligt. Ett nytt internt kontrolldirektiv har utarbetats och kommer att behandlas i kommunfullmäktige under år 2021.

Budgetuppföljning

Ur bokslutet framgår att budgeten är bunden gentemot kommunfullmäktige till bruttobelopp på resultatnivå.

Driftsbudgeten förverkligades enligt följande (extern/intern):

(ändrad)	BG 2020	BS 2020	skillnad	%
Inkomster	594 663	684 947	90 284	115,2
Utgifter	-2 659 672	-2 510 557	149 114	94,4
Netto	-2 065 009	-1 825 610	239 398	88,4

Under året gjordes omdisponeringar i budgeten totalt 12 500 euro, nettoeffekten 0 euro.

De budgeterade investeringsutgifterna netto, uppgick till 82 395 euro, medan utfallet blev 109 420 euro. Förutom återköpet av fastigheten som inte var budgeterad, överskreds investeringsbudgeten med andelen till Kommunernas socialtjänst på 24 341 euro, vars grundavtal kommunfullmäktige godkände den 14.11.2019.

Skatteinkomsterna förverkligades till 1,51 milj. euro, vilket är en ökning från föregående år med 158 587 euro eller 11,7 %. De budgeterade skatteinkomsterna var 1,498 milj. euro (förverkligande 100,8 %).

Landskapsandelarna förverkligades till 0,72 milj. euro i förhållande till budgeterat 0,66 milj. euro. Jämfört med föregående år var landskapsandelarna på samma nivå (ökning med ca 6 000 euro).

Årsbidraget var budgeterat till 77 889 euro och förverkligades till 392 049 euro. För räkenskapsperioden hade man budgeterat ett underskott om 103 278 milj. euro medan året resulterade i ett överskott på 221 941 euro. Det ackumulerade överskottet uppgår till 679 863 euro och är 1 827 euro per invånare.

Kommunens invånarantal har ökat med 6 personer (1,6 %) och uppgår nu till 372 personer. Kommunen lån uppgår till 1,6 milj. euro och är 4 363 euro per invånare. Den relativa skuldsättningsgraden är hög på ca 80 %. Nyckeltalet anger hur stor del av kommunens driftsinkomster som skulle behövas för återbetalning av det främmande kapitalet. Soliditeten är låg på 45 % (det egna kapitalet är lågt i förhållande till balansens omslutning). En genomsnittlig soliditetsgrad på 70 % kan anses vara ett eftersträvansvärt mål inom den kommunala ekonomin. Det ackumulerade överskottet är 1 828 euro per invånare.

Resultaträkning

Resultaträkningen baserar sig på bokföringen samt är formellt och innehållsmässigt riktig. Noterna baserar sig på riktiga uppgifter och har gjorts i tillräcklig omfattning för att komplettera resultaträkningen.

Skatteinkomsterna var bokförda i enlighet med Bokföringsnämndens kommunsektion anvisningar och skatteverkets redovisningar.

Landskapssandelarna var bokförda enligt prestationsprincipen och kunde avstämmas mot landskapsandelsbesluten.

Personalkostnaderna uppgick till totalt 1,33 milj. euro, 4,8 % över budgeten och minskade från föregående år med ca 99 000 euro (6,9 %).

Avskrivningarna om 170 000 euro kunde avstämmas mot bokföringen för bestående aktiva.

Balansräkning

Balansräkningen baserar sig på bokföringen samt är i huvudsak formellt och innehållsmässigt riktig.

Förändringar av bestående aktiva kunde avstämmas mot bokföringen. Noterna kunde i sin helhet avstämmas mot investeringsdelen.

Kommunen har inga avsättningar.

Kommunens långfristiga främmande kapital är 1,7 milj. euro. Det kortfristiga främmande kapitalet består av låneamortering 2021 ca 70 000 euro samt övriga skulder.

Finansieringskalkyl

Finansieringskalkylen är riktigt härledd och uppställd. Investeringsutgifterna kunde avstämmas mot budgeten. Kommunen hade budgeterat med nya lån på 230 000 euro, som förverkligades. De likvida medlen har ökat med ca 0,5 milj. euro.

Noter

Noterna baserar sig efter några korrigeringar på riktiga uppgifter och har uppgjorts i tillräcklig omfattning för att komplettera resultat- och balansräkningen.

Balansspecifikationer

Bokslutet kompletterades med specifikationer till balansräkningen under revisionens gång. Balansspecifikationerna var daterade och undertecknade, i enlighet med BFF 5:4 §.

Verifikation till noter

Bokslutet kompletterades med verifikationer till noter under revisionens gång.

2.4. Övriga observationer

Konstaterades att man har bokfört insättningar och uttag från banken enligt netto, vilket leder till att bankkontots insättningar och uttag inte kan avstämmas mot huvudbokens debet och kredit-poster. Fr.o.m. 1.6.2021 börjar man bokföra brutto samt göra månatliga avstämningar mellan huvudbok och bankkontot. Avstämningarna bör dokumenteras och eventuella avvikelser utredas och dokumenteras. Bankkontots slutsaldo stämmer överens med bokföringen.

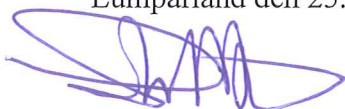
Lönebokföringen har avstämts mot löneprogrammets uppgifter. Dessa har avstämts mot inkomstregistret.

Från bokslutet saknas en förteckning över använda bokföringsböcker, som bör placeras sist i bokslutet, efter styrelsens och revisorernas underskrifter.

3. Slutsats

Vid revisionen, som har utförts i den omfattning god revisionssed förutsätter, har inte framkommit sådana väsentliga faktorer som skulle ifrågasätta bokslutets riktighet.

Lumparland den 25.5.2021

Jonny Mattsson
ordförande

Ann-Mari Karlsson

Tove Lindström-Koli
OFGR, GR
BDO Audiator Ab

DISTRIBUTION

kommunstyrelsen
kommundirektör Mattias Jansryd
ekonomichef Åsa Mattsson

för åtgärder
för åtgärder
för åtgärder

Ålands Landskapsregering
PB 1060
22 101 MARIEHAMN

Hänvisning: ÅLR 2020/9572

Ärende: **Ålands kommunförbunds yttrande**

Inledningsvis måste konstateras att materialet som är föremål för yttrande är omfattande och upplägget schablonartat, sannolikt som följd av strukturen i de direktiv som skall uppfyllas.

- Förvaltningsplanen 2022 - 2027
- Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten 2022 - 2027
- Miljörapport om förslag till förvaltningsplan för Ålands vattenförvaltningsområde

Ålands kommunförbunds yttrande begränsas till att omfatta aspekter på förslagen som är relevanta ur ett kommunalt perspektiv.

Speciellt fokus läggs på vattenförsörjning och avlopp som faller inom ramen för kommunernas allmänna kompetens.

[Förvaltningsplanen](#)

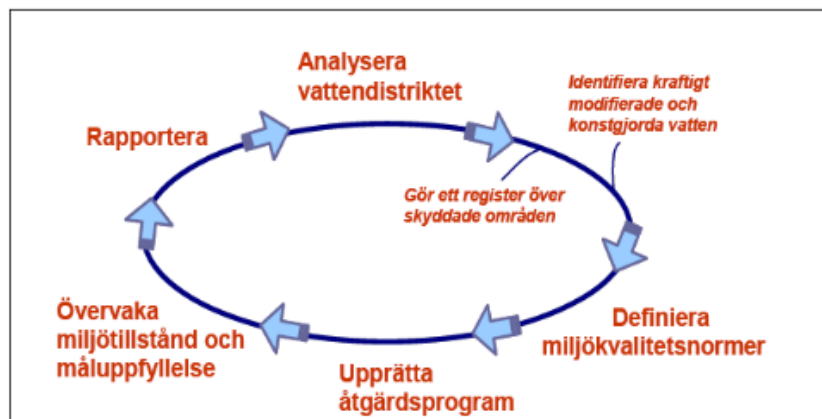
Allmänna kommentarer

Enligt den allmänna beskrivningen av förvaltningsplanen så ska den uppfylla följande syften

Förvaltningsplanen

Förvaltningsplanen är en sammanfattning av hur det står till med vattnen i distriktet, vad man har gjort och vad man planerar att göra. I förvaltningsplanen presenteras även målvärden för god vattenstatus samt den sammanvägda ekologiska statusen för en sexårsperiod. Dessutom ingår ett sammandrag av vattenvårdsåtgärder, inklusive kostnader och en konsekvensanalys. De centrala frågorna under perioden 2022–2027 är övergödningsproblematiken och klimatförändringar samt skydd av dricksvatten.

Planen blir en översiktlig sammanfattning av all den information som ställs samman inom distriktet. Den skall tjäna som ett **planeringsunderlag** för alla berörda myndigheter, liksom som ett **fortlöpande verktyg för kommunikation** med allmänheten och intressenter om vatten och vattenvård. **Planen blir även den verksamhetsberättelse som lämnas till EU-kommissionen som rapportering om genomförandet av direktivet.** Förvaltningsplaner skall göras på den nivå som motsvarar indelningen i vattendistrikt. Man får emellertid avgöra från fall till fall om det även kan behövas utarbetas detaljerade planer för delavrinningsområden – delförvaltningsplaner. Åland består av ett enda avrinningsdistrikt och därmed upprättas en förvaltningsplan med tillhörande åtgärdsprogram.

Figur 1. Vattenförvaltningens planeringscykel beskriver översiktligt arbetsgången i vattenförvaltningsarbetet. En cykel tar normalt sex år att genomgå och omfattar bland annat analys av vattendistriktet, upprättande av åtgärdsprogram, övervakning och rapportering. Källa: Naturvårdsverket.

Planen kommunicerar *nuläge* enligt mätningar och provtagningar, sammanställer de *åtgärder* som man har gjort och redogör för vad

man tänker göra och vad åtgärderna beräknas kosta och vilka konsekvenser åtgärderna väntas ha. Planen visar även på målsättningar för god vattenstatus och ekologiskt status.

Utöver detta ska planen tjäna som planeringsunderlag, kommunikationsverktyg och fungera som avrapportering till EU-kommissionen av hur vattendirektivet genomförs i landskapet Åland.

Detta enligt beskrivningen s.16 - 17

Förvaltningsplanens ambitionsnivå är således mycket hög, och det gör planen både omfattande som följd av de många olika målsättningarna och svårläst på grund av blandningen av allmänna beskrivningar, referenser och åtgärdsförslag.

Relationerna mellan miljömål, individer och samhällen

Det bör konstateras att de flesta åtgärder i anslutning till vattenmiljön har någon relevans ur ett kommunalt perspektiv.

Till skillnad från t.ex. utsläppsvärden av kväve (N) eller fosfor (P) eller eutrofieringsgraden i något vattendrag, som låter sig mätas, så kan de samhälleliga konsekvenserna av en åtgärd, som i sig förbättrar vattenmiljön, vara svårämbara och effekterna i det närmaste omöjliga att föra i bevis.

Ökad reglering av mänsklig aktivitet har konsekvenser på lång och kort sikt, för företagets verksamhet, för enskilda individers utkomstmöjligheter och därmed för hela samhällets möjligheter att fungera bärkraftigt.

Befolkning efter kommun och år

	1970	1980	1990	2000	2005	2010	2015	2019	1970 - 2019	%
Brändö	612	550	529	514	519	488	470	445	-167	-27 %
Eckerö	690	685	811	830	925	943	935	952	262	38 %
Finström	1 678	2 052	2 206	2 299	2 441	2 502	2 522	2 593	915	55 %
Föglö	684	608	606	595	596	580	554	531	-153	-22 %
Geta	471	471	478	478	444	475	500	496	25	5 %
Hammarland	1 024	1 196	1 233	1 351	1 384	1 508	1 537	1 583	559	55 %
Jomala	2 051	2 615	3 025	3 328	3 614	4 098	4 648	5 233	3 182	155 %
Kumlinge	523	454	465	405	355	364	317	314	-209	-40 %
Kökar	369	304	296	296	303	259	250	232	-137	-37 %
Lemland	691	954	1 269	1 585	1 695	1 814	1 991	2 053	1 362	197 %
Lumparland	312	302	322	377	387	394	398	366	54	17 %
Mariehamn	8 546	9 553	10 263	10 488	10 780	11 190	11 461	11 679	3 133	37 %
Saltvik	1 469	1 564	1 634	1 679	1 739	1 802	1 829	1 849	380	26 %
Sottunga	175	149	133	129	127	119	99	88	-87	-50 %
Sund	949	939	948	1 013	1 031	1 019	1 031	1 023	74	8 %
Vårdö	422	387	386	409	426	452	441	447	25	6 %
Åland	20 666	22 783	24 604	25 776	26 766	28 007	28 983	29 884	9 218	45 %

Tabellen ovan beskriver befolkningsförändringen i de åländska kommunerna mellan 1970 och 2019.

Utgående ifrån befolkningsförändringen som helhet har befolkningstillväxten varit god, däremot finns en tydlig uppdelning i vinnare och förlorare. Den gemensamma nämnaren för de kommuner vars befolkning har minskat är att dessa är skärgårdskommuner utan fast förbindelse.

Det kan säkert hittas en mängd olika förklaringar till förändringen i allmänna trender och ekonomiska förändringar under en 50-årsperiod.

Det finns ändå anledning att konstatera att de kommuner var befolkning utvecklats minst gynnsamt är sådana kommuner som är i direkt anslutning till den vattenmiljö som detta program är avsett att värna om, och således kan dessa kommuner också potentiellt drabbas mera av sådana vattenförbättrings- och utsläpps begränsningsåtgärder som programmet indirekt syftar till.

När det gäller de miljöförbättrande åtgärder som föreslås så förefaller vattenförbättrande åtgärder i direkt anslutning till vattenmiljön, såsom våtmarker, vara prioriterade.

Detta innebär att individer och samhällen som befinner sig närmare t.ex. en havsvik vars vattenstatus klassas som dålig enligt någon mätbar indikator löper större risk att drabbas av begränsningsåtgärder och kostnader i form av sänkt eller utebliven inkomst eller avkastning jämfört med "medelinvånaren".

Detta trots att det antagligen är svårt att bevisa den enskilda åtgärdens verkningskraft i relation till de övergripande målsättningarna med programmet.

Risken med det förhållningssätt som förespråkas är att kostnaderna för de åtgärder som föreslås drabbar enskilda individer, enskilda företag och enskilda näringar på ett ojämlikt sätt med de konsekvenser som detta har för samhällena, speciellt de samhällen som på grund av geografi och avstånd redan kämpar för sin överlevnad.

Allmänt om avloppsvattenhanteringen

Enligt rapporten är ca 60% av Ålands befolkning anslutna till kommunala avlopp, och reningraden konstateras vara förhållandevis god samtidigt som inflöde av dagvatten i avloppsledningsnätet, bräddning av pumpstationer osv anges som problem.

Ur en kommunal synvinkel finns många utmaningar med att upprätthålla och underhålla avloppsledningsnät och reningsverk, och även om kostnadseffektiviteten i att bygga ut ledningsnätet och ansluta fler hushåll kan ifrågasättas så borde också riskerna med att inte kunna underhålla ledningsnäten på ett effektivt sätt lyftas fram i rapporten.

Det är utmanande att täcka kostnaderna för avloppsvattenverken i dagsläget på grund av den föråldrade lagstiftningen kring avloppsvattenavgifter (LL om Avloppsvattenavgift ÅFS 1974:23)

Tabell 40. Övriga grundläggande åtgärder enligt artikel 11 (punkt 3, b-l). Källa: Miljöbyrån, landskapsregeringen.

Åtgärder (Artikel 11. 3)	Referens till lagstiftning (hyperlänk eller dokument)	Beskrivning av åtgärder	Övriga kommentarer
Åtgärder för täckning av kostnaderna för vattentjänster (Artikel 9)	Rapporter till EU: https://www.regeringen.ax/styrdokument-rapporter-publikationer/ramdirektivet-vatten-0 Landskapslag (1974:23) om avloppsvattenavgift: https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/law/code/f_s199-224.pdf	I en sammanfattande rapport enligt vattendirektivets (2000/60/EG) 5 artikel finns en ekonomisk analys där kostnader för dricksvattenrening, etc. framgår.	Se del 8, vattenanvändning

I rapporten hänvisas också på ett flertal ställen till VA-Plan ur vilken flera åtgärdsförslag har hämtats. I tabell 41 nämns även behov av översyn av VA-lagstiftningen och i åtgärdsprogrammet för kustvatten och sjöar specificeras olika åtgärder.

<p>Genomförande av VA-plan</p>	<p>4. Det finns ett flertal punkter i VA-planen som behöver genomföras och som syftar till att minska utsläpp av övergödande ämnen</p> <p><u>Övrigt:</u></p> <p>5. Översyn av lagstiftning för VA (har påbörjats)</p> <p>6. Vattentjänstlag behöver en översyn</p> <p>7. Uppdatering av regelverk kring bräddningspunkter/pumpstationer</p> <p>8. Förtydliganden och uppdateringar kring borrhning i berg</p> <p>9. Information och samråd</p>	<p>Miljöbyrån (miljöingenjör) i intern samverkan och med kommuner och andra berörda + lagberedning</p>	<p>Arbete inom ÅLR finansieras genom ÅLR budget</p>	
<p>Jordbruk</p>	<p>Konkreta åtgärder -genomförandepunkter</p>	<p>Ansvarig</p>	<p>Finansiering</p>	

Prissättningsproblematiken för vatten är något mindre akut än för avloppsvatten, men behovet av ny lagstiftning som klargör kommunens rättighet att reglera avgifterna och även gradera avgifterna i proportion till investeringskostnaderna är trots det stort, och de åtgärder som eventuellt kommer att ingå i den VA(Vatten och Avlopp)-plan som skall tas fram måste beakta realekonomiska omständigheter.

[Åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar och kustvatten 2022-2027](#)

Allmänt

Åtgärdsprogrammet och de kompletterande åtgärderna som listas på sidor 27 – 31 har en stor mängd implikationer.

Även om en stor del av åtgärderna förutsätter att det fattas kompletterande beslut med rättsverkan så är helheten, och konsekvenserna av de föreslagna åtgärderna, svåröverskådlig även i detta dokument som skall utgöra åtgärdsprogram, dvs ur vilket man skall kunna utläsa och förhålla sig till planerade åtgärder under planens giltighetstid.

De föreslagna åtgärderna försvinner i mängden text och är svåra att särskilja från översikter, problemställningar och allmänna beskrivningar av olika slag.

De allmänt hålla formuleringarna spär i vissa fall på den osäkerhet kring framtida verksamhetsförutsättningar som sedan tidigare bl.a. präglar fiskodlingsnäringen och jord- och skogsbruk som bedrivs i närhet till vattendrag.

Även om det i ett dokument av detta slag kan vara utmanande att uttrycka annat än en föreslagen riktning så borde förslag som antyder kommande begränsningar eller tydligare regleringar undvikas, om det inte finns ett tydligt beslut till grund för åtgärden.

FN:s globala mål måste på sikt brytas ner och konkretiseras i lokal och nationell lagstiftning som är tillräcklig konkret och tillräcklig, och det måste ske inom ramen för de demokratiska beslutsprocesserna inom respektive område.

I många avseenden befinner sig de näringar som något sätt belastar miljön på ett mätbart sätt för närvarande i kläm mellan uttalade, mycket ambitiösa, målsättningar som till sin karaktär närmast är ideal, och den reglering och de villkor som gällande lagstiftning stadgar om.

Att leva under ett ständigt, men diffust, hot om kommande skärpningar och regleringar av i sig lagliga näringar främjar inte förutsättningarna för näringsverksamhet.

Kommentarer om förslagna åtgärder

9.3.1 Bosättning och vattenförsörjning

Som helhet är de föreslagna åtgärderna under rubriken väl anpassade till de aktuella utmaningar som finns inom vattenförsörjning och avloppsreningen.

Åtgärderna måste konkretiseras och många av de nödvändiga åtgärderna kommer att vara tidskrävande, komplexa och dyra att genomföra.

ÅTGÄRD 1

Föreslagna åtgärder

ÅTGÄRD 1: Vattenskyddsområden upprättas löpande enligt långsiktig strategi (EU-krav att säkerställa erforderligt dricksvattenskydd).

För att fortsätta utveckla det kommunala ansvaret för vattenförsörjning och skydda dricksvatten långsiktigt bör den långsiktiga strategin genomföras med upprättande av vattenskyddsområden för värdefulla dricksvattenresurser. Samråds- och remissförfarande behöver genomföras.

Effekt: Säkerställa dricksvatten av god vattenkvalitet, Förtydligt ansvar,

Typ: Kompletterande åtgärd

Ansvarig: Initialt miljöbyrån i samverkan med erforderliga samarbetsgrupper.

Andra berörda aktörer:

Kommunala VA-bolag, Ålands vatten, Ålands kommuner (kommunförbundet), ÅMHH

Budget: Huvudsakligen landskapsregeringens budget

Lagstiftning: Miljöskyddslagen, miljöskyddsförordningen, vattenlagen och hälsoskyddslagen

Tidsplan: Långsiktig plan, löpande under perioden 2022–2027 och därefter

Frågan om vattenskyddsområden, som listas som ÅTGÄRD 1 under rubriken Bosättning och vattenförsörjningen, är en både komplex, ekonomiskt betungande och sannolikt mycket tids- och resurskrävande åtgärd **vars effekter ingalunda enbart belastar landskapsregeringens budget.**

Behovet av att skydda dricksvattentäkter är otvetydigt, men skyddet medför långsiktiga kostnader för samhället och i slutändan

för vattenabbonnenterna. Speciellt utmanande är skyddet av en eventuell ny dricksvattentäkt, och de planeringsprocesser och den hantering av olika begränsningar av markanvändningen i anslutning till en ny dricksvattentäkt och fördelningen av de kostnader som kan väntas uppstå i anslutning till en sådan process.

ÅTGÄRD 2

ÅTGÄRD 2: Fastställa grundvattenområden

Åtgärden fokuserar på att ta utreda kapaciteten hos olika grundvattenområden och därefter besluta om skyddsnivåer för detta. Arbetet inkluderar i ett senare skede samråd och remissförfarande.

Effekt:	Säkerställa tillgång till hållbara vattentjänster
Typ:	Kompletterande åtgärd
Ansvarig:	Miljöbyrån
Andra berörda aktörer:	Vattenbolag, ÅMHM och Ålands kommuner
Budget:	Landskapsregeringens budget
Lagstiftning:	Miljöskyddslagen, miljöskyddsförordningen, vattenlagen och hälsoskyddslagen
Tidsplan:	Långsiktig plan, löpande 2022–2027 och därefter

Åtgärd 2 kan komma att innebära begränsningar i markanvändningen inom de områden som klassas som grundvattenområden.

Med hänsyn till hur den övergripande markplaneringen på Åland fungerar och med tanke på att relativt få kommuner har general, eller delgeneralplaner där grundvattenområden kan definieras så förutsätts att processen bedrivs med största möjliga tydlighet i förhållande till de invånare som kan förväntas drabbas av begränsningar.

ÅTGÄRD 3: Enskilda avlopp och bräddningar

En långsiktig strategisk samverkan och samråd behövs med kommunerna samt en handlingsplan för digitalisering av enskilda avlopp/ledningsnät samt för att förebygga bräddningar.

Effekt:	Ökad kunskap, tydligare regelverk samt minskade utsläpp av övergödande ämnen
Typ:	Kompletterande åtgärd
Ansvarig:	Miljöbyrån
Andra berörda aktörer:	
	Ålands kommuner och andra berörda
Budget:	Landskapsregeringens budget, medel för kommunalt samarbete.
Lagstiftning:	Miljöskydd
Tidsplan:	Långsiktigt löpande

Åtgärd 3 är också i sig nödvändig, däremot handlar det inte enbart om kunskapsspridning mera om förhållandevis opåverkbara omständigheter, och i förlängningen speciellt när det handlar om bräddningar, om kommunala investeringar i form av t.ex. bassänger dit eventuell bräddning kan styras eller överdimensionering av pumpstationer, backupsystem osv.

På grund av de geografiska förhållandena på Åland, som lätt kan skönjas från en topografisk karta där markförhållandena framgår så är de områden där det är ekonomiskt försvarbart att anlägga mera omfattande ledningsnät också är relativt låglänta, klevor och gammal sjöbotten, som av naturen oftare drabbas av översvämningar vid omfattande nederbörd. Det finns också delvis tekniska orsaker till bräddningarna. Ett avloppsledningsnät som byggs med självfallsledningar förutsätter även att pumpstationen placeras på den lägsta punkten inom det område som pumpstationen betjänar, alternativet är att bygga tryckavlopp som ofta innebär en högre investeringskostnad.

När det gäller enskilda avlopp är nybyggnation inte ett problem, däremot är det fortsättningsvis otydligt vilka krav som gäller för befintlig bebyggelse och under vilka omständigheter som kommunen kan ställa krav på fastighetsägaren.

Digitalisering av alla typer av ledningsnät är generellt en nödvändig åtgärd

ÅTGÄRDER 4–9: Genomförande av VA-plan och översyn av lagstiftning

Ett flertal punkter i VA-planen syftar till minskade utsläpp av övergödande ämnen och arbete krävs för att fortsätta det arbetet. I övrigt behövs det en översyn av lagstiftning kopplat till VA samt vattentjänster. Regelverket kring bräddningspunkter/pumpstationer behöver uppdateras och det krävs även förtydliganden gällande borrhning i berg, liksom information och samråd.

Effekt:	Ökad kunskap, tydligare regelverk samt minskade utsläpp av övergödande ämnen
Typ:	Kompletterande och grundläggande åtgärd
Ansvarig:	Miljöbyrån
Andra berörda aktörer:	
	Ålands kommuner och andra berörda
Budget:	Landskapsregeringens budget, medel för kommunalt samarbete.
Lagstiftning:	Miljöskyddslagen, miljöskyddsförordningen, hälsoskyddslagen och vattenlagen
Tidsplan:	Långsiktigt löpande

Genomförande av VA-planen är en välkommen åtgärd, men den bör föregås av ny lagstiftning som reglerar vatten- och avloppsavgifter eftersom nuvarande lagstiftning obönhörligen är föråldrad.

Utmaningarna i anslutning till förbättringar av vatten- och avloppsledningsnätet är inte enbart tekniska eller miljömässiga utan i högsta grad ekonomiska och i någon utsträckning även politiska.

Det är sannolikt att t.ex. en höjning av reningsverkskapaciteten på Åland eller ibruktagande av en ny färskvattentäkt med de kostnader som sammanhänger med dessa måste föregås av någon form av konsolideringsprocess vad gäller ägande och styrning av dessa resurser.

För att det ska vara möjligt att göra realistiska kostnads kalkyler för de åtgärder som sannolikt måste genomföras inom de kommande 10 – 20 åren är en förutsättning att regleringen av rätten att avgiftsbelägga, och därmed rätten att föra ut kostnaderna på slutkund och "förorenare" tydliggörs.

Det bör även påpekas att inte ens regleringen av borrhning i berg är utan vidare implikationer. En förutsättning för att en fastighet skall kunna godkännas för fast boende är tillgång till vatten och någon form av ordnat avlopp. I skärgården kan en hårdare reglering av

borrning i berg omöjliggöra boende inom områden som i sig annars skulle lämpa sig för boende, vilket förstås påverkar marknadsvärden och områdets attraktivitet.

Förbundsstyrelsen för Ålands kommunförbund

§

Genom

Magnus Sandberg
Förbundsdirektör

Enligt sändlista

Dnr 133/20 21

Ankomst 21 5 20 21

Kontaktperson
T.f. Rättssakkunnig Rasmus Lindqvist, tel. 25193,
rasmus.lindqvist@regeringen.ax

Ärende

Revidering av jordförvärvslagstiftningen

Enligt regeringen Thörnroos regeringsprogram *Tillsammans för Åland* ska näringsrättslagstiftningen och jordförvärvslagstiftningen ses över under mandatperioden. Landskapsregeringen tillsatte under våren 2020 en arbetsgrupp för uppdraget. Under hösten 2020 tillsattes även en parlamentarisk referensgrupp med medlemmar från samtliga lagtingspartier. Arbetsgruppen överlämnade ett första delbetänkande om modernisering av näringsrättslagstiftningen den 14 januari 2021. Ett andra delbetänkande om jordförvärvslagstiftningen väntas innan årets slut.

Arbetsgruppen har i samband med projektet att se över jordförvärvslagstiftningen bland annat hållit diskussionsmöten med de åländska fastighetsmäklarna och kommunerna. Vid diskussionerna med kommunerna framfördes ett önskemål om att erhålla mer tid för att kunna föra ett djupare resonemang om jordförvärvslagstiftningen inom respektive kommun.

Landskapsregeringen ger härmed kommunerna möjlighet att inkomma med synpunkter om det fortsatta arbetet med att se över lagstiftningen. Kommunerna kommer också att ges möjlighet att inkomma med yttranden i ett senare skede när det finns ett lagförslag.

Om Ni har kommentarer med anledning av frågeställningarna i bifogat dokument ber landskapsregeringen Er att inkomma med dessa senast **den 16 augusti 2021 per e-post till registrator@regeringen.ax**.

T.f. Rättssakkunnig

Rasmus Lindqvist

SÄNDLISTA

Brändö kommun
Eckerö kommun
Finströms kommun
Föglö kommun
Geta kommun
Hammarlands kommun
Jomala kommun
Kumlinge kommun
Kökars kommun
Lemlands kommun
Lumparlands kommun
Mariehamns stad
Saltviks kommun
Sottunga kommun
Sunds kommun
Vårdö kommun

Revidering av jordförvärvslagstiftningen

Innehållsförteckning

1 Bakgrund.....	1
2 Statistik om jordförvärv och fastigheter.....	3
3 Behovet av reviderad lagstiftning och målsättning med revideringen.....	5
4 Aktuella förslag.....	6
5 Frågor till kommunerna.....	14

1 Bakgrund

Skyddet av den åländska jorden framgår av 3 punkten i Ålandsöverenskommelsen som godkändes av Nationernas Förbunds råd den 27 juni 1921. Självstyrelselagens 10 § föreskriver att inskränkningar i rätten att med ägande- eller nyttjanderätt förvärva fast egendom i landskapet stadgas i jordförvärvslagen (1975:7) för Åland. Jordförvärvslagen är den övergripande lag som reglerar inskränkningarna i och undantagen från rätten att förvärva fast egendom i landskapet. Jordförvärvslagen kan liksom självstyrelselagen endast ändras genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget. I riksdagen i grundlagsordning och i lagtinget med kvalificerad majoritet.

Landskapslagen (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd utgör kompletterande lagstiftning till jordförvärvslagen. Landskapslagen förtydligar vilka som har jordförvärvsrätt med stöd av jordförvärvslagen samt i vilka fall som jordförvärvstillstånd måste sökas av landskapsregeringen. Lagen kan ändras av lagtinget med kvalificerad majoritet. Landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd innehåller kompletterande bestämmelser till landskapslagen. I förordningen fastställs närmare på vilka grunder fysiska och juridiska personer ska beviljas jordförvärvstillstånd.

År 1995 blev Åland och Finland medlemmar i den Europeiska unionen. I samband med anslutningen framförhandlades särskilda fördragsbestämmelser om Åland. Artikel 355.4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt innehåller en specifik hänvisning till Åland och de särskilda fördragsbestämmelserna om landskapet Åland. Dessa specifikt åländska bestämmelser ingår i det så kallade Ålandsprotokollet som har fogats till Finlands anslutningsfördrag. Ålandsprotokollet består av en preambel eller ingress, som hänvisar till Ålands särställning enligt folkrätten, samt tre enskilda artiklar. Enligt artikel 1 i Ålandsprotokollet ska bestämmelserna i Romfördraget inte hindra att de bestämmelser om Åland tillämpas som var i kraft den 1 januari 1994 och som gäller inskränkningar, på icke-diskriminerande grund, i rätten för fysiska personer som

inte har hembygdsrätt på Åland samt för juridiska personer att förvärva och inneha fast egendom på Åland utan tillstånd av Ålands behöriga myndigheter.

Bestämmelserna i Ålandsprotokollet utgörs av en stand still-klausul. Klausulen innebär att inga ytterligare inskränkningar eller begränsningar, i rätten för fysiska personer som inte har hembygdsrätt eller juridiska personer att förvärva eller inneha fast egendom i landskapet, får införas efter ovannämnda datum. Vid bedömningen av när en "ny begränsning" anses ha införts ska det tas hänsyn till i vilket syfte en stand still-klausul införts. Stand still-klausulen i Ålandsprotokollet syftar till att förhindra att nya begränsningar i rätten att förvärva fast egendom införs i landskapet. Vid bedömningen av om nya begränsningar ska anses ha införts i strid med stand still-klausulen i Ålandsprotokollet ska det beaktas att Ålandsprotokollet syftar till att trygga det åländska nationalitetsskyddet.

EU-domstolen har i sin rättspraxis ansett att en stand still-klausul, utöver bestämmelser som finns i lag eller förordning, även kan avse bestämmelser i ett cirkulär med preciseringar om hur den berörda regeringen avser att tillämpa lagen.¹ De begränsningar som följer av stand still-klausulen måste också bedömas i förhållande till landskapsregeringens faktiska beslutspraxis. Stand still-klausulen har av lagtingets stora utskott tidigare tolkats så att Ålandsprotokollet inte hindrar lagtinget att senare vidta ändringar i lagstiftning som antagits efter den 1 januari 1994 så länge som inskränkningarna inte utvidgas från det som gällde vid det datumet.² Mot bakgrund av EU-domstolens senare rättspraxis är det tveksamt om slutsatsen skulle få understöd vid en prövning i EU-domstolen. Domstolen har nämligen i samband med tolkning av en stand still-klausul ansett att införandet av ny lagstiftning som är mer restriktiv än den föregående ska betraktas som en "ny begränsning", när den föregående lagstiftningen utgjorde en uppmjukning av den äldre lagstiftningen.³ Rättspraxis tyder på att tidigare uppluckringar inte kan "återtats" genom senare restriktivare lagstiftning.

Vid beredningen av ändringar i landskapslagstiftningen bör också beaktas att en effektivare uppföljning, övervakning och sanktionering av lagstiftningen inte innebär en sådan ny begränsning som är förbjuden enligt stand still-klausulen. År 1999 skärptes följderna av brott mot landskapslagen om rätt att utöva näring (som också omfattas av en stand still-klausul). Högsta domstolen konstaterade att ändringen inte påverkade omfattningen av behovet av tillstånd eller de övriga förutsättningarna för idkande av näring i landskapet. En

---

¹ Dom av den 9 december 2010 i mål C-300/09, Staatssecretaris van Justitie mot F. Toprak och C-301/09, Staatssecretaris van Justitie mot I. Oguz, punkt 30.

² Lagtingets stora utskotts betänkande nr 4/2002-2003.

³ Dom av den 15 november 2011 i mål C-256/11 Murat Dereci m.fl. mot Bundesministerium für Inneres. Rättsfallssamlingen 2011. I-11315.

skärpning enbart av följderna av brott mot existerande reglering innebar ingen utvidgning av den materiella regleringens tillämpningsområde.⁴

2 Statistik om jordförvärv och fastigheter

Landskapsregeringens statistik över beviljade och avslagna jordförvärvstillstånd mellan åren 2005–2019 visar att antalet beviljade jordförvärvstillstånd har haft en stadigt ökande trend under de senaste 15 åren, främst till följd av ett ökat antal ansökningar. Antalet beviljade tillstånd för utländska medborgare har ökat mest även om antalet beviljade tillstånd också har ökat bland finländska medborgare. Antalet avslagna jordförvärvstillstånd varierar ganska mycket men i medeltal avslås omkring 12 ansökningar årligen.

Tabell 1: Beviljade jordförvärvstillstånd 2005–2019.

Ansökande/kön	2005	2010	2015	2018	2019
Totalt	110	168	170	205	221
Finska medborgare	44	28	37	60	65
<i>Kvinnor</i>	22	15	22	28	35
<i>Män</i>	22	13	15	32	30
Utländska medborgare	30	56	53	76	85
<i>Kvinnor</i>	14	24	27	28	40
<i>Män</i>	16	32	26	48	45
Sammanlutningar	36	84	80	69	71

Källa: Landskapsregeringen, Regeringskansliet.

Tabell 2: Avslagna jordförvärvstillstånd 2005–2019.

Ansökande/kön	2005	2010	2015	2018	2019
Totalt	14	4	8	20	13
Finska medborgare	4	3	2	10	2
<i>Kvinnor</i>	3	2	-	4	2
<i>Män</i>	1	1	2	6	0
Utländska medborgare	10	1	5	10	7
<i>Kvinnor</i>	3	-	1	5	4
<i>Män</i>	7	1	4	5	3
Sammanlutningar	-	-	1	-	4

Källa: Landskapsregeringen, Regeringskansliet.

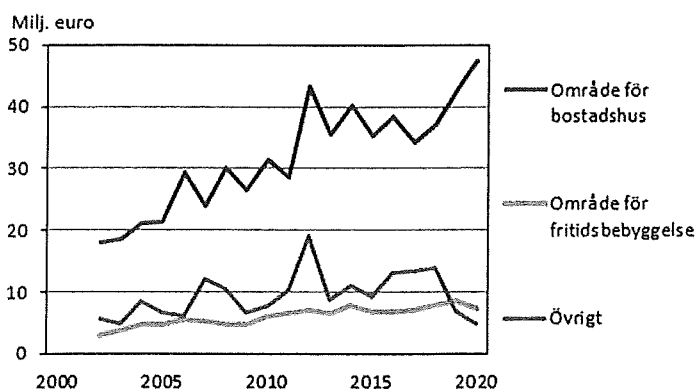
⁴ Högsta domstolens utlåtande av den 29 april 1999, OH 99/46.

ÅSUB redovisar årligen statistik över fastighetsöverlåtelse på Åland. År 2020 gjordes 854 fastighetsöverlåtelse i landskapet till ett sammanlagt värde av 59,4 miljoner euro. Värdet för de sålda bostadsfastigheterna uppgick till 47,3 miljoner, fritidstomterna 7,3 miljoner, jord- och skogsbruksområden 2,8 miljoner och övriga 2 miljoner euro. Årligen sker omkring 700–800 fastighetsöverlåtelse på Åland, nivåerna för 2020 var därför historiskt höga. Antalet överlåtelse av fritidsfastigheter (250) var också det högsta hittills sedan den årliga statistiken började sammanställas 2002.⁵ På planerade områden var medelarealen för de sålda bostadstomterna 1 300 m² medan storleken i glesbygden var 5 900 m². Det genomsnittliga kvadratmeterpriset för obebyggda tomter var 11,50 euro. På detaljplanerade områden var medeltalet 29 euro och i glesbygd 8 euro. Den genomsnittliga köpesumman uppgick 2020 till 182 000 euro. Genomsnittspriset var 226 000 euro för hus på planerade områden och 146 000 i glesbygd.⁶

Tabell 3: Fastighetsöverlåtelse 2020.

Användningsändamål	Överlåtelse, antal	Köpesumma, milj. euro
Totalt	854	59,4
Område för bostadshus	378	47,3
Område för fritidsbebyggelse	255	7,3
Jord- och skogsbruksområde	129	2,8
Övrigt	92	2,0

Källa: ÅSUB, Fastighetsöverlåtelse 2020.

Figur 1: Köpesumma för fastighetsöverlåtelse 2002–2020. Källa: ÅSUB, Fastighetsöverlåtelse 2020.

⁵ Statistiken inkluderar samtliga överlåtelse, inklusive gåvor och köp mellan släktingar osv.

⁶ ÅSUB, Fastighetsöverlåtelse 2020. <https://www.asub.ax/sv/statistik/fastighetsoverlatelser-2020>

Enligt ÅSUBs statistik gjordes 2019 55 köp av fritidsfastigheter i glesbygd där jämförbart pris kan redovisas, av dessa var 39 bebyggda och 38 gränsade till strand. Medelpriset för fritidshus med strand har årligen varierat mellan 50 000 och 100 000 euro (variationerna kan vara stora på grund av att antalet objekt är få). Medelpriset för fritidsfastigheter utan strand har varierat mellan 25 000 och 70 000 euro. Medelarealen för stugtomterna som såldes var 5 900 m² år 2019. Medelareal för de obebyggda strandtomterna uppgick till 8 700 m² och för de bebyggda till 6 200 m². I genomsnitt var medelarealen för sålda fritidstomter utan strand 2 200 m² för obebyggda och 3 700 m² för bebyggda.⁷

3 Behovet av reviderad lagstiftning och målsättning med revideringen

I landskapet Åland finns det en omfattande reglering på flera olika nivåer av rätten att förvärva fast egendom. Enligt 21 § självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag skall dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag.

Det finns följaktligen ett behov av att reglera grunderna för fysiska och juridiska personers rättigheter i förhållande till jordförvärv i landskapslag, vilket innebär att de bestämmelser som bör lagregleras överförs från landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd till landskapslagen (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd. Detta var även något som den parlamentariska kommittén för hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt konstaterade i sitt betänkande 2009.⁸ Utöver det här har det ansetts nödvändigt att se över definitionerna i landskapslagen och även i allmänhet se över hur tydlig och lättillgänglig den information som idag finns om jordförvärvsbestämmelserna är.

Syftet med revideringen är huvudsakligen att reformera lagstiftningen på ett sådant sätt att de bestämmelser som i nuläget finns i landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd, och som bör finnas i lag, överförs till landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd. Bestämmelserna tas in i uppdaterad form, d.v.s. utifrån hur praxis ser ut i dagsläget. Övergripande är avsikten att bestämmelserna fogas till landskapslagens 3 kapitel om *jordförvärvstillstånd*. En ytterligare målsättning är att tydligare definiera centrala begrepp i landskapslagen vilket förväntas underlätta både handläggningen av ärenden och göra regelverket mer

---

⁷ ÅSUB, *Fastighetsöverlåtelser 2020*. <https://www.asub.ax/sv/statistik/fastighetsoverlatelser-2020>

⁸ Betänkande från den parlamentariska kommittén för hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt, Åländsk Utredningsserie 2009:4, s. 52.

transparent för allmänheten. Jordförvärvslagen för Åland (1975:7) anses inte vara i behov av revidering i nuläget utan lagstiftningsprojektet fokuserar på landskapslagen och landskapsförordningen.

I samband med att relevanta bestämmelser överförs från landskapsförordningen till landskapslagen föreslås den nuvarande landskapsförordningen upphävas. I stället föreslås en ny landskapsförordning antas med tydligare bestämmelser, av teknisk karaktär, om ansökningsprocessen för jordförvärvstillstånd. Informationsbristerna som ansetts existera gällande lagstiftningen och regelverket förväntas inte endast åtgärdas genom att lagstiftningen blir tydligare. Därför avser landskapsregeringen även förbättra och förtydliga informationen om jordförvärvsbestämmelserna i sin helhet i samband med att lagstiftningen reformeras.

4 Aktuella förslag

Arbetsgruppen har enligt målsättningen arbetat med att ta fram förslag för hur lagstiftningen kunde moderniseras. Nedan ges exempel på ett antal förslag som arbetsgruppen arbetar med i nuläget.

Nuvarande regelverk	Förslag
<p>Aktivt medveten uppväxttid</p> <p>Landskapsförordningen innehåller bestämmelser om att sökanden i vissa fall ska vara född i landskapet Åland och ha bott i landskapet till cirka 12 års ålder. Alternativt ska sökanden ha bott i landskapet Åland så länge att den aktiva medvetna uppväxttiden infallit medan sökanden bott i landskapet (se t.ex. 4 § 2 mom. 1 punkten förordningen). Denna bestämmelse har varit svår att tillämpa.</p>	<p>Sökanden ska ha bott i landskapet Åland under en sammanhängande period på minst 12 år, vilken ska ha infallit medan sökanden var minderårig.</p>
<p>Attraktivt strandområde</p> <p>4 § 2 mom. 1 punkten förordningen innehåller bestämmelser om att marken inte får utgöras av ett attraktivt eller känsligt strandområde. Vid handläggningen har det varit utmanande att avgöra vad som är ett attraktivt strandområde.</p>	<p>Stryks.</p>
<p>Gränsa till vatten</p> <p>4 § 2 mom. förordningen innehåller på flera ställen bestämmelser om att "marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning".</p>	<p>Marken ska vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område avsett för fast bosättning. Marken får inte gränsa till vatten förutom om marken är belägen inom planerat område.</p>
<p>Sambo</p>	

<p>Sökanden är gift med eller registrerad partner till en person som har åländsk hembygdsrätt (4 § 2 mom. 4 punkten förordningen).</p>	<p>Sökanden är gift, registrerad partner eller samboende med en person som har åländsk hembygdsrätt eller har varit bosatt i landskapet sedan minst fem år tillbaka.</p>
<p>Produktiv mark</p> <p>Om produktiv mark nämns allmänt i nuläget i 4 § 2 mom. 5 punkten jordförvärvsförordningen och mer i detalj nämns det om produktiv jordbruks- och skogsmark i förordningens 4 § 2 mom. 7 punkten. Dessa bestämmelser föreslås flyttas till lagnivå men samtidigt föreslås det förtydligas att produktiv mark alltid handlar om jordbruks- och skogsmark (något som även beskrivs i förarbetena till jordförvärvsförordningen). Det är även nödvändigt att i lagstiftningen ytterligare definiera begreppen, vilka i dagens läge varit en utmaning att tolka vid handläggning.</p>	<p>Jordbruksmark är ett övergripande begrepp för åkermark samt betesmark och slätteräng. Det finns ingen absolut definition för åkermark, betesmark och slätteräng utan det finns flera likvärdiga definitioner. I korthet kan åkermark definieras som mark som används till växtodling eller är i sådant tillstånd att den kan användas till växtodling. Marken ska kunna användas till växtodling utan någon annan förberedelse än användande av vanliga jordbruksmetoder och jordbruksmaskiner. Betesmark och slätteräng är mark som används till bete och som inte är lämplig att plöja. På betesmark ska det växa tillräckligt med gräs och örter av det slag som duger för foder för djuren. Slätteräng är mark som på sommaren används till slätter.⁹</p> <p>Inom EU-rätten finns en definition av begreppet åkermark i artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013. Åkermark ska anses vara mark som utnyttjas för vegetabilieproduktion eller areal som är tillgänglig för vegetabilieproduktion men som ligger i träda, inbegripet areal uttagen i enlighet med artiklarna 22, 23 och 24 i förordning (EG) nr 1257/1999, artikel 39 i förordning (EG) nr 1698/2005 och artikel 28 i förordning (EU) nr 1305/2013, oavsett om marken används för växthusproduktion eller produktion under annat fast eller rörligt skydd.</p> <p>För att möjliggöra ett ännu mer transparent och gångbart regelverk behöver definitionen av jordbruksmark i</p>

⁹ Jordbruksmarkens användning 2018, s. 3, JO 10 SM 1801, Statens Jordbruksverk.

https://www.scb.se/contentassets/85fcf7cd73b74da1bbc950102e81000e/jo0104_2018a01_sm_jo10sm1801.pdf

Jordbruksmarken – en naturresurs att förvalta, s. 12, Länsstyrelsen Jämtlands län 2014:8.

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2887c5dd16488fe880d579d2/1537536467086/Jordbruksmarken%20-%20en%20naturresurs%20att%20f%C3%B6rvalta.pdf>, Brukningsvärd jordbruksmark, s. 14–15, Länsstyrelsen i Kronobergs län 413-2020.

https://www.lansstyrelsen.se/download/18.5fe6466617597723759163ba/1606994237340/Brukningsv%C3%A4rd%20jordbruksmark%20%E2%80%93%20ett%20kunskapsunderlag%20f%C3%B6r%20Kronobergs%20l%C3%A4n_2020-12-03.pdf

lagstiftningen vara än mer specifik än den allmänna definitionen. En modell för en sådan närmare definition kunde förslagsvis hämtas från MINT-projektet, vilket var den svenska regeringens uppdrag till Sveriges lantbruksuniversitet att utreda möjligheterna till intensivodling av skog på marker med låga naturvärden. I delprojekt 1 utreddes definitioner och tillgängliga arealer. I rapporten föreslås en reviderad version av begreppen åkermark och betesmark som kan fungera som modell för jordförvärvslagstiftningen.¹⁰

Åkermark föreslås vara mark som används för odling av grödor med kort omloppstid och som regelbundet plöjs (inklusive odling av bärbuskar, fruktträd, samt vedartade växter, t.ex. salix, med kort omloppstid). Betad mark räknas som åkermark (betesvall) så länge marken regelbundet plöjs. Outnyttjad åkermark som inte aktivt tagits i anspråk för andra ändamål räknas som åkermark så länge den inte koloniserats av vedväxter (buskar och träd) i sådan omfattning att dessa kan förväntas nå 10 % krontäckning och eventuella träd kan förväntas nå en höjd av minst 5 m.

Betesmark föreslås vara mark som är hävdad, eller tillfälligt ohävdad, mark som genom betes- eller slätterpåverkan skiljer sig från annan mark (inklusive betad skog) genom tydligt hävdpräglad markvegetation (grässvål). Betesmarker kan vara såväl öppna som bevuxna med träd och buskar. Outnyttjad betesmark som inte aktivt tagits i anspråk för andra ändamål räknas som betesmark så länge den tydligt hävdpräglade markvegetationen är bibehållen.

Produktiv skogsmark har inte enligt landskapsregeringens skogsbruksbyrå använts som begrepp inom skogsbruket på Åland/i Finland sedan 1950-talet. I stället delas skogsmarken in i tre olika klasser utgående från produktivitet.

¹⁰ Lundström, A. & Glimskär, A. 2009. Definitioner, tillgängliga arealer och konsekvensberäkningar, s. 4. Faktaunderlag till MINT-utredningen. SLU, Rapport. ISBN 978-91-86197-42-1.

	<ul style="list-style-type: none"> • Skogsmark = medeltillväxt minst 1 fastkubikmeter/ha/år, • tvinmark = medeltillväxt på 0,1–0,99 fastkubikmeter/ha/år, • impediment = medeltillväxt på <0,1 fastkubikmeter/ha/år.¹¹ <p>Begreppet produktiv skogsmark finns däremot definierat i svensk lagstiftning. I 2 § skogsvårdslag (SFS 1979:429) definieras begreppen skogsmark, produktiv skogsmark och improduktiv skogsmark. Begreppen justerades i samband med lag om ändring i skogsvårdslagen (SFS 2008:662).¹² Skogsmark är enligt lagen mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och där träd har en kronslutenhet av mer än tio procent eller har förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. <i>Produktiv skogsmark</i> är enligt lagen skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Med improduktiv skogsmark avses skogsmark som inte är produktiv skogsmark.</p> <p>Vid en jämförelse mellan det svenska begreppet för produktiv skogsmark och de åländska/finländska begreppet för skogsmark motsvarar dessa begrepp varandra. Det skulle alltså inte längre vara nödvändigt (om kravet på medeltillväxt på minst 1 fastkubikmeter/ha/år fasthålls) att i lagstiftningen använda begreppet produktiv. I stället föreslås begreppen jordbruksmark och skogsmark med definitioner i enlighet med redogörelsen ovan. I den fortsatta beredningen skulle det dessutom vara viktigt att dessa begrepp och definitioner förenhetligas/inte motsäger varandra i lagstiftningen.</p>
<p>Bykärna</p> <p>Det finns ett behov av att i lagstiftningen närmare definiera begreppet bykärna, alternativt byta ut begreppet mot ett</p>	<p>Enligt Svenska Akademiens ordlista är en by en "grupp av gårdar på landsbygden som ur bebyggelsesynpunkt utgör</p>

¹¹ <http://www.metla.fi/metinfo/kestavyys/basic.htm>

¹² Regeringens proposition 2007/08:108. <https://data.riksdagen.se/fil/1C52949F-B4D6-4C3B-8FBC-E636715CD15B>

annat likvärdigt begrepp. Bykärna definieras inte heller någon annanstans i landskapslagstiftningen, rikslagstiftningen eller i svensk lagstiftning. Det saknas även i lagstiftningen definitioner av begreppet "by". Däremot finns det en definition av begreppet tätort, bland annat i vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland. Tätort anses däremot inte tillräckligt omfattande och ändamålsenligt för att användas som substitut för begreppet bykärna i jordförvärvslagstiftningen.

en enhet, numera utan administrativ betydelse". Inom statistiska sammanhang används i Sverige numera begreppet "småort" som kan anses ha ersatt begreppet by.¹³ Statistiska Centralbyrån definierar en småort som en "koncentrerad bebyggelse med 50–199 invånare och max 150 meter mellan byggnader".¹⁴ Enligt SCB:s definition är en tätort en samling byggnader med minst 200 invånare och i tätortens kärna tillåts max 150 meter mellan huskropparna, skillnaden mellan definitionen för en tätorts kärna och en småort är att småorten har färre invånare.¹⁵

ÅSUB för statistik över invånarantalet i byar och stadsdelar på Åland¹⁶ men ÅSUB använder inte någon egen definition av en by utan använder i stället befolkningsdatasystemets register där by/stadsdelsnummer är en del av fastighetsbeteckningarna.¹⁷ I statistiken ingår även byar som består av enstaka hemman som har ett eget bynummer. Enligt ÅSUB pågår det diskussioner i riket om ändringar i registreringen av byar. Statistikcentralen i riket använder ingen motsvarande definition enligt Sveriges indelning i småorter utan i stället används begreppet "statistisk tätort". Som statistisk tätort definieras alla byggnadsgrupper med minst 200 invånare, där avståndet mellan byggnaderna i allmänhet inte överstiger 200 meter. Vid avgränsningen av tätorter beaktas förutom bostadsbyggnader även bland annat byggnader som används som affärs- eller kontorsarbetsplatser och liknande. Avgränsningen av tätorter är oberoende av administrativa regionindelningar.

Med detta som bakgrund anses det inte ändamålsenligt att göra jordförvärvslagstiftningen bunden av

¹³ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/smaorter-arealer-befolkning/>

¹⁴ SCBs avgränsningar av koncentrerad bebyggelse 2016, s. 18-19.

https://www.scb.se/contentassets/b00f56e7b5a343b3a1cd1d920f365a05/mi0810_2015a01_br_mift1601.pdf

¹⁵ SCBs avgränsningar av koncentrerad bebyggelse 2016, s. 18.

https://www.scb.se/contentassets/b00f56e7b5a343b3a1cd1d920f365a05/mi0810_2015a01_br_mift1601.pdf

¹⁶ <https://www.asub.ax/sv/o-taggar/byar>

¹⁷ https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/statistics/webbyarbeskrivning19_0.pdf

	<p>befolkningsdatasystemets register över byar/och stadsdelar eftersom denna indelning dels kan ändras mer frekvent, dels har ett annat syfte än jordförvärvslagstiftningen. Det mest ändamålsenliga anses i stället vara att jordförvärvslagstiftningen har en egen definition av begreppet bykärna. Definitionen som föreslås skulle dels beakta den svenska definitionens krav på invånarantal, dels även beakta den finländska definitionens områdesmässiga indelning (att affärs- och kontorsarbetsplatser ingår).</p> <p>Begreppet bykärna föreslås i landskapslagen avse en koncentrerad bebyggelse med 50–199 invånare där avståndet mellan byggnaderna inte överstiger 200 meter. Vid avgränsningen beaktas förutom bostadsbyggnader även byggnader som används för affärs- eller kontorsarbetsplatser eller motsvarande. Definitionen föreslås vara oberoende annan administrativ eller regional indelning. Bykärna skulle fortsättningsvis utgöra en kompletterande bestämmelse till planerat område eller område avsett för fast bosättning.</p>
<p>Basservice för samhällsfunktioner</p>	<p>Landskapsregeringen ska enligt den reviderade lagen i fall där bolagets verksamhet utgör basservice för samhällsfunktioner som är samhälleligt betydelsefulla för Åland och marken används inom ramen för denna verksamhet ha möjlighet att bevilja tillstånd till bolag som inte uppfyller kraven på bolagets hemort och styrelsesammansättning. Detta utgör redan idag landskapsregeringens praxis. Exempel på näringsverksamheter som i normalfallet kan anses utgöra basservice för samhällsfunktioner är elbolag, vattenbolag, flygtransport, ambulanshelikopterverksamhet, teleföretag, bredbandsleverantörer, serverhallar och hamnar.</p> <p>Bedömningen måste dock alltid göras i det enskilda fallet eftersom den är beroende av omständigheterna i respektive fall. Bestämmelser om basservice för samhällsfunktioner har även föreslagits ingå i den nya landskapslagen om rätt att utöva näring som lagberedningen bereder. Definitionen av basservice för</p>

	<p>samhällsfunktioner föreslås vara den samma i den nya lagen om rätt att utöva näringen och landskapslagen om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd.</p>
<p>Tillsyn</p> <p>Enligt 13 § jordförvärvslagen ska polismyndighet och annan vederbörande myndighet övervaka att fast egendom inte förväras eller besitts i strid med bestämmelserna i lagen eller i landskapsregeringens tillståndsbeslut, även när det gäller sådana bulvanförhållanden som nämns i lagens 9 §. Enligt 14 § i jordförvärvslagen för Åland ska den som i landskapet söker lagfart eller inteckning eller registrering till säkerhet för legoavtals bestånd förutom i lag eller annorstädes föreskriven utredning förete antingen utredning därom att sökanden innehar åländsk hembygdsrätt eller meddelats i 2 § avsett tillstånd.</p> <p>Bestämmelserna i 13 § jordförvärvslagen kompletteras av bestämmelserna i 15 § landskapslagen om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd. Enligt den ska polismyndigheten, landskapsregeringen, kommunstyrelserna och andra behöriga myndigheter övervaka att fast egendom inte förväras eller besitts i strid med bestämmelserna i lagen eller villkor i landskapsregeringens beslut om beviljande av jordförvärvstillstånd. Den som beviljats jordförvärvstillstånd av landskapsregeringen är skyldig att vid en tillsynsmyndighets granskning visa att villkor som tagits in i tillståndsbeslutet har efterföljts.</p>	<p>Enligt 2 § 3 mom. grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. Grundlagsutskottet, som i första hand har tolkat grundlagens innehåll, har konstaterat att inte minst principen om lagbunden förvaltning kan anses vara ett uttryck för kravet på att myndigheternas administrativa kompetens, där också offentlig makt ingår, bör bygga på en lag eller en behörigen utfärdad författning på lägre nivå.¹⁸ Särskilt i samband med bestämmelser som har kopplingar till de grundläggande fri- och rättigheterna har grundlagsutskottet ansett det nödvändigt att den behöriga myndigheten entydigt framgår av lagen eller att åtminstone principerna för myndigheternas behörighetsförhållanden och villkoren för delegering av behörighet framgår tillräckligt exakt av lagen.¹⁹</p> <p>Landskapslagen om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd utgör en komplettering av jordförvärvslagen för Åland som är en lag antagen i grundlagsordning. Det här kan anses påkalla ett behov av att principerna för myndigheternas behörighetsförhållande konkretiseras i landskapslagen. I enlighet med jordförvärvslagens 13 § ska polismyndigheten fortsättningsvis utöva övervakning/tillsyn enligt lagen. Däremot finns det skäl att närmare än i nuläget komplettera bestämmelserna i jordförvärvslagen om "annan vederbörande myndighet".</p> <p>Förslagsvis ska polismyndigheten tillsammans med landskapsregeringen utgöra tillsynsmyndigheter. Enligt 10 § jordförvärvslagen är det enbart landskapsregeringen som kan göra anmälan till åklagare om att tillståndsvillkoren inte följs vilket i slutändan kan leda till offentlig auktion. Med hänvisning till detta ansåg bland</p>

¹⁸ GrUU 11/1994 rd, s. 1.

¹⁹ GrUU 2/2012 rd, s. 3, och GrUU 21/2009 rd, s. 4—5.

	<p>annat den parlamentariska kommittén för hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt att landskapsregeringen ska ha den övergripande och samordnande rollen vid tillsynen.²⁰ Tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att på begäran och utan dröjsmål få de handlingar som är nödvändiga för att utöva tillsynen. Detta ska även inkludera handlingar som omfattas av sekretess.</p> <p>Vidare ska det göras en åtskillnad mellan tillsynsmyndigheterna och kommunerna som har en viktig del i övervakningen. Inom kommunerna bör det vara byggnadsnämnderna eller motsvarande nämnder som ansvarar för övervakningen.²¹ Förslagsvis ska därför kommunstyrelserna i lagstiftningen ersättas med de åländska kommunerna vilket är mer inkluderande. Kommunerna ska ha en skyldighet att inom den egna kommunens gränser allmänt övervaka att fastigheter inte förvärvas eller besitts i strid med bestämmelserna. Om en kommun misstänker att fastighet förvärvats eller besitts i strid med bestämmelserna ska kommunen utan dröjsmål underrätta landskapsregeringen som vid behov vidtar åtgärder. Avslutningsvis föreslås den nuvarande bestämmelsen om "andra behöriga myndigheter" strykas ur landskapslagen.</p>
--	---

²⁰ Betänkande från den parlamentariska kommittén för hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt, Åländsk Utredningsserie 2009:4, s. 58.

²¹ Betänkande från den parlamentariska kommittén för hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt, Åländsk Utredningsserie 2009:4, s. 58.

5 Frågor till kommunerna

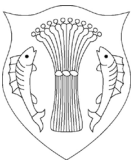
1. Har kommunen några allmänna synpunkter på att jordförvärvslagstiftningen ses över?
2. Vilken problematik anser kommunen att finns med den nuvarande lagstiftningen?
3. Svarar målsättningarna i kap. 3 mot den problembild som kommunen identifierat?
4. Synpunkter på exemplen till förslag till ändringar (4 kap.)?
5. I 6 § landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd stadgas om grunderna för att juridiska personer ska få jordförvärvstillstånd. Enligt 2 mom. kan jordförvärvstillstånd beviljas om sökanden oavbrutet sedan den bildades eller i minst fem år haft sin hemort i landskapet Åland, om markområdet är lämpligt för den verksamhet som sökanden bedriver samt att minst två tredjedelar av bolagsmännen eller styrelsemedlemmarna har åländsk hembygdsrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka. Hur ser kommunen på att styrelsekravet för juridiska personers tillstånd skulle lindras för markområden som är planerade för näringsutövning, så att minst en ordinarie styrelseledamot, eller dennes ersättare vid förfall, alternativt bolagsman har hembygdsrätt eller har utan avbrott varit bosatt på Åland under de fem senaste åren?
6. Övriga synpunkter?

Stöd för närståendevård

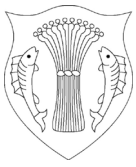
Lumparlands kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning.....	2
2. Definition – Information om stöd för närståendevård	2
3. Förutsättningar för stöd för närståendevård	3
4. Vård- och serviceplan	3
5. Avtal om närståendevård	4
6. Ledighet för närståendevårdaren	4
7. Anordnande av bård under närståendevårdarens ledighet	5
8. Vårdarvodets utbetalning	5
9. Kompletterande stöd för närståendevårdaren och vårdtagaren.....	6
10. Avgifter.....	7
11. Vårdkriterier för stöd för närståendevård.....	7
12. Vårdkriterier för stöd för närståendevård till äldre (+65 år).....	7
12.1. Klass 1.....	7
12.2. Klass 2.....	8
12.3. Klass 3.....	8
13. Ansökan om stöd för närståendevård.....	8

Antagen av kommunstyrelsen genom § xx/16.6.2021 att gälla från och med 1.9.2021.

1. INLEDNING

Principerna för stöd för närståendevård i Lumparlands kommun är utarbetade enligt lag om stöd för närståendevård (FFS 937/2005) och i enlighet med den åländska lagstiftningsbehörigheten inom området.

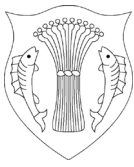
I texten benämns Lumparlands kommun som kommunen.

2. DEFINITION – INFORMATION OM STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Med närståendevård avses vård av och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person som ordnas i den vårdbehövandes hem med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. **Skillnaden mellan närståendevård och ömsesidig hjälp som anhöriga eller närstående personer ger varandra är att närståendevården är bindande och krävande d v s fortlöpande daglig vård eller dygnet runt vård. Med närståendevård avses hjälp med den personliga vården och omsorgen inte enbart hushållsarbete eller hjälp med att uträtta ärenden utanför hemmet.**

Stödet för närståendevård omfattar de personer som behöver mest vård och vars funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand har försämrats så pass mycket att de behöver fortgående personlig vård och omsorg för att kunna bo hemma. Förutsättningen är att alternativ till stöd för närståendevård är kommunens hemservicetjänster, vård på ESB Kapellhagen eller vård på institution.

- Stöd för närståendevård består av ett vårdarvode och kompletterande socialvårdstjänster till vårdbehövande och stöd till närståendevårdaren.
- Stöd för närståendevård är ingen subjektiv rätt, kommunen fastställer principerna för beviljande av stöd för närståendevård inom lagen om närståendevårds bestämmelser.
- Stöd för närståendevård ingås genom ett uppdragsavtal mellan närståendevårdaren och kommunen. Närståendevårdaren är inte anställd av kommunen enligt arbetsavtalslagen.
- Stöd för närståendevård beviljas oberoende av den sökandes ekonomi.
- Stöd för närståendevård beviljas inte om den vårdbehövande bor i en verksamhetsenhet inom socialvården (t ex ESB Kapellhagen, Kommunernas socialtjänst k.f:s boende) eller om den vårdbehövande får vård på institution. Den som är närståendevårdare kan inte samtidigt vara personlig assistent för den vårdbehövande.
- Stöd för närståendevård är pensionsberättigande och en skattepliktig inkomst.
- Den vårdbehövande godkänner närståendevårdaren.

- Närståendevårdaren ska ha fyllt 18 år.

3. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

I enlighet med 3 § i lagen om stöd för närståendevård beviljar kommunen stöd för närståendevård om kriterierna nedan uppfylls:

1. Någon på grund av nedsatt funktionsförmåga, sjukdom eller handikapp eller av någon annan motsvarande orsak behöver vård eller omsorg i hemförhållanden.
2. En anhörig till den vårdbehövande eller någon annan som står den vårdbehövande nära är beredd att ansvara för vården och omsorgen med hjälp av behövlig service.
3. Närståendevårdarens hälsa och funktionsförmåga ska svara mot de krav som närståendevården ställer.
4. Närståendevården tillsammans med andra behövliga socialvårdstjänster är tillräcklig med tanke på den vårdbehövandes välbefinnande, hälsa och säkerhet.
5. Den vårdbehövandes hem är ändamålsenligt för de vårdförhållanden som närståendevården kräver.
6. Beviljande av stöd för närståendevård ska vara förenligt med den vårdbehövandes bästa.

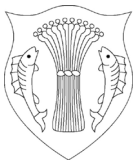
4. VÅRD- OCH SERVICEPLAN

För att beviljas stöd för närståendevård ska en vård- och serviceplan göras upp tillsammans med den vårdbehövande och närståendevårdaren. Enligt 7 § i lagen om närståendevård ska följande innehåll finnas i vård- och serviceplanen:

1. Omfattningen av och innehållet i den vård som närståendevårdaren ger.
2. Omfattningen av och innehållet i andra social- och hälsovårdstjänster som den vårdbehövande behöver.
3. Omfattningen av och innehållet i tjänster till stöd för närståendevårdarens vårduppdrag. Tjänster till stöd kan bestå av andra tjänster än socialvårdstjänster t ex stödgruppsverksamhet.
4. Hur vården av den vårdbehövande ordnas under vårdarens ledighet, besök som hänför sig till hälso- och sjukvård eller annan frånvaro.

För att kunna bedöma att vårdkriterierna uppfylls bör även följande uppgifter ingå i planen:

1. Den vårdbehövandes fysiska, kognitiva, psykiska och sociala funktionsförmåga och omgivningens funktionalitet.

Lumparlands kommun

2. En bedömning av närståendevårdarens hälsa och funktionsförmåga, kunnighet att vårda och av hemmet som vårdmiljö.
3. Målsättningar för att upprätthålla och främja funktionsförmågan hos den som ska vårdas.
4. Tidpunkter för uppföljning.

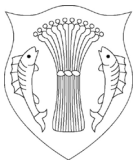
5. AVTAL OM NÄRSTÅENDEVÅRD

Ett avtal ska ingås mellan närståendevårdaren och kommunen. Följande uppgifter bör framkomma i enlighet med 8 § i lagen om närståendevård:

1. Vårdarvode och betalningssätt
2. Rätt till lediga dagar
3. Ordnande av ledighet
4. Ett tidsbegränsat avtals längd
5. Utbetalning av vårdarvodet när vården avbryts.

6. LEDIGHET FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN

- I enlighet med lagen om stöd för närståendevård 4 § 1 mom har alla närståendevårdare rätt till minst två dagar per månad och närståendevårdare som är bunden till vården dygnet runt eller fortgående varje dag har rätt till 5 lagstadgade lediga dagar/månad. I kommunen har alla närståendevårdare rätt till fem dagar oavsett vårdklass. De 5 lediga dagarna kan tas ut varje månad eller sparas ihop till en längre ledighet. Vårdarvodet påverkas inte av den lagstadgade ledigheten. Om närståendevårdaren tar ut fler dagar än den lagstadgade ledigheten påverkas arvodet så att det utbetalas i proportion till antalet vårddagar.
- Kommunen kan ordna den avlösarservice som behövs under närståendevårdarens ledighet eller annan frånvaro. Avlösarservice ordnas med närståendevårdaren samtycke, med beaktande av den vårdbehövandes åsikt. Arrangemanget bör även vara förenligt med den vårdbehövandes bästa. Ett uppdragsavtal ingås i vilken kommunen överenskommer med avlösaren om vårdarvode, ersättning för eventuella kostnader, avtalets giltighetstid etc. Avlösaren omfattas av samma arbetsrättsliga ställning och pensions- och olycksfallsförsäkringsskydd som närståendevårdaren. Arvodena indexhöjs i enlighet med 6 § i lagen om närståendevård.
- Kommunen kan ordna rekreationsledighet som är kortare än ett dygn. Rekreationsledigheten kan ordnas så att vårdtagaren vårdas dagtid på ESB Kapellhagen.

Lumparlands kommun

- Få avbrott i närståendevården påverkar inte rätten till de lagstadgade fem dagarna. Med få avbrott avses högst två dagar per månad.
- Om den vårdade erhåller sjukhusvård eller motsvarande under minst två veckor i följd förfaller rätten till avlastningsledighet för närståendevårdaren under den aktuella månaden.
- Under närståendevårdarens lagstadgade ledighet beslutar kommunen vilka vård- och serviceformer kommunen kan erbjuda den vårdbehövande. För de tjänster som kommunen erbjuder till den vårdbehövande under vårdarens lagstadgade ledighet debiteras avgift om max 11,40 euro/dygn den vårdbehövande. Exempel på dessa tjänster är periodplats på ESB Kapellhagen eller på vård-och boendecentret Oasen.

Ingen avgift uppbärs för avlösarservice i hemmet.

- **Periodisering. Med stöd av lagen om stöd för närståendevård 4 § 2 mom kan den lediga tiden tas ut i form av flera ledigheter som är kortare än ett dygn. Det kan avtalas om periodisering från fall till fall eller så kan det i avtalet om närståendevård avtalas om periodisering som gäller tillsvidare. Avsikten är att stödja närståendevårdarens möjlighet att för en kort tid komma loss från uppdraget.**

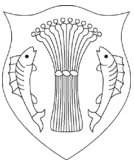
7. ANORDNANDE AV VÅRD UNDER NÄRSTÅENDEVÅRDARENS LEDIGHET

- Kommunen kan ordna periodplats på ESB Kapellhagen och på vård-och boendecentret Oasen för personer över 18 år.
- Tillsyn och stödservicetjänster av hemservicepersonal.
- Avlösarservice. Anhörig eller annan person kan fungera som avlösare. Arvode utbetalas till avlösaren per timme eller per dygn enligt kommunens fastställda arvoden i respektive vårdklass.
- **Periodiseringen kan ordnas genom avlösarservice och dagvårdsservice på ESB Kapellhagen.**

8. VÅRDARVODETS UTBETALNING

I enlighet med lagen om närståendevård utbetalar kommunen vårdarvode enligt följande principer:

- Stöd för närståendevård **beviljas i regel från den första dagen i månaden för ansökan** och beviljas enligt avtal tillsvidare eller under en tidsbestämd period. Tidsavgränsad vård kan beviljas från ansökningsdagen eller från det datum vården inleds.

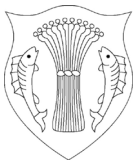

Lumparlands kommun

- Om närståendevården tillfälligt avbryts av skäl som beror på den vårdbehövandes hälsa som t.ex. institutionsvistelse, sjukhusvistelse så avbryts utbetalningen av vårdarvodet efter en månad.
- Kommunen kan säga upp avtal om stöd för närståendevård så att det upphör 2 månader efter uppsägningen.
- Närståendevårdaren kan säga upp avtal om stöd för närståendevård så att det upphör 1 månad efter uppsägning.
- Om närståendevården avbryts av skäl som beror på vårdaren och som inte är lagstadgad ledighet så upphör utbetalningen av vårdarvodet under vårdavbrottet.
- Avtalet kan upphävas omedelbart om den vårdbehövande eller vårdarens hälsa eller säkerhet äventyras.
- Avtalet upphör vid slutet på månaden om vården har blivit obehövlig med anledning av den vårdbehövandes hälsa eller om närståendevårdaren inte klarar av uppgiften som vårdare. Likaså om den vårdbehövande flyttas till långvarig institutionsvård eller avlider.
- Närståendevårdaren eller den vårdbehövande ska meddela socialarbetaren när en förändring sker i vården.
- Kommunen tecknar en så kallad frivillig olycksförsäkring för närståendevårdaren i enlighet lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Försäkringen kan tillämpas om en olycka drabbat vårdaren i vården av den vårdbehövande.

9. KOMPLETTERANDE STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN OCH VÅRDTAGAREN

- I enlighet med lagen om stöd för närståendevårds 3 a § 2 mom. ska kommunen vid behov ordna undersökningar av närståendevårdares välmående och hälsa samt ordna social- och hälsovårdstjänster som stöder närståendevårdarens välmående till stöd för närståendevårduppdraget. Hälsoundersökningarna är frivilliga.
- Kommunen ska förbereda närståendevårdare för uppdraget och ordna utbildning. Utbildningens art och innehåll bestäms i enlighet med närståendevårdarens individuella behov och kraven på vårdsituationen.
- Kommunen kan vid behov ordna socialvårdstjänster till den vårdbehövande i form av olika stödservicetjänster såsom t.ex. måltidsservice, klädvårdsservice, färdtjänst, dagvårdsservice, trygghetstelefon samt olika hjälpmedel för handikappade.
- Äldreomsorgskansliets personal fungerar som stöd för närståendevårdaren.

10. AVGIFTER

- Under närståendevårdarens lagstadgade ledighet debiteras den vårdbehövande en avgift om maxavgiften **11,40 euro/dygn** för de socialvårdstjänster kommunen ger.
- Avgifter för de kompletterande socialvårdstjänsterna under annan tid än de lagstadgade lediga dagarna är samma som för övriga kommuninvånare.
- Vårdarvodets storlek indexjusteras kalenderårsvis med en lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006).

11. VÅRDKRITERIER FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Vårdkriterierna för stöd för närståendevård är indelade i två undergrupper, för personer under 18 år (barn) samt för personer 18 år eller äldre (vuxna). För personer under och över 18 år finns tre ersättningsklasser. Arvodesklassen bestäms utgående från fastställda vårdkriterier. Sedan årsskiftet 2021 handhar KST närståendevård för personer under 65 år och kommunen handhar i regel närståendevården för personer som är 65 år och äldre. KST fastställer egna kriterier för närståendevård enligt närståendevårdslagen.

Vid tillämpningen av vårdkriterierna för vuxna personer fastslås de olika arvodesklasserna främst på basis av hur bindande och krävande vården är, om behovet består av hjälpinsatser eller om det finns ett vård- och omsorgsbehov samt vilken hemservice närståendevården motsvarar.

12. VÅRDKRITERIER FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD TILL ÄLDRE (+65 ÅR)

Samtliga kriterier inom en klass måste uppfyllas för att erhålla ett arvode enligt den.

12.1. Klass 1

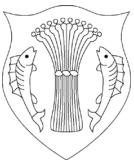
413,45 euro/månad

- Den vårdbehövande behöver daglig vård och/eller omsorg och inte enbart hjälp att uträtta ärenden utanför hemmet eller hushållssysslor/trädgårdsarbete.
- Den vårdbehövande behöver inte vård och omsorg dygnet runt.
- Vården är bindande pga. daglig beredskap.
- Den vårdbehövande kan bo ensam eller vara ensam en stor del av dygnet.
- Den vårdbehövande är orienterad i tid och rum.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till hemservice i hemmet.

Avlösarservice betalas enligt:

- Under 5 timmar 6,43 euro/timme.

- Över 5 timmar 48,19 euro/dygn.

12.2. Klass 2

608 euro/månad

- Den vårdbehövande behöver mycket vård och/eller omsorg med de dagliga funktionerna.
- Vårdbehovet är stort dagtid och kan även omfatta behov av hjälp under natten.
- Vården är bindande p g a ständig beredskap.
- Den vårdbehövande klarar sig ensam en del av dagen men kan inte bo ensam.
- Den vårdbehövande är i allmänhet orienterad i tid och rum.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till effektiverat serviceboende eller personlig assistans.

Avlösarservice betalas enligt:

- Under 5 timmar 9,62 euro/timme.
- Över 5 timmar 64,26 euro/dygn.

12.3. Klass 3

918 euro/månad

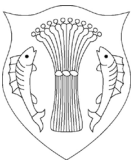
- Den vårdbehövande behöver omfattande vård och omsorg samt tillsyn/övervakning dygnet runt.
- Den vårdbehövande är helt beroende av annan persons vårdinsatser för att kunna bo i hemmet.
- Den vårdbehövande är mycket vårdkrävande och närståendevårdaren är mycket bunden av vården.
- Den vårdbehövande kan inte bo ensam.
- Vården och omsorgen motsvarar personlig assistans dygnet runt alternativt institutionsboende.

Avlösarservice betalas enligt:

- Under 5 timmar 12,85 euro/timme
- Över 5 timmar 80,33 euro/dygn

13. ANSÖKAN OM STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

- Kontakta socialarbetaren på äldreomsorgskansliet för ansökan
- Ett hembesök inbokas för information om stöd för närståendevård och för att uppgöra en vård- och serviceplan tillsammans med vårdtagaren och närståendevårdaren
- **Socialarbetaren gör en bedömning och tar beslut om stöd för närståendevård beviljas och om storleken på vårdarvodet på basen av**

Lumparlands kommun

läkarintyg, vård- och serviceplanen samt de fastställda kriterierna för stöd för närståendevård. Den sökande delges tjänstemannabeslutet jämte anvisning för rättelseyrkande.

- Vårdaren får frånvaroblanketter som ska fyllas för de månader det finns avbrottsdagar då vårdaren av någon orsak inte vårdat den vårdbehövande.
- Arvodet utbetalas månatligen i efterskott den sista vardagen i månaden.
- Då stöd för närståendevård är en skattepliktig inkomst bör vårdaren lämna in ett skattekort till kommunen.

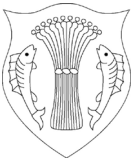
Frågor, ansökan och kontaktperson gällande stöd för närståendevård ges av socialarbetaren på äldreomsorgskansliet, tel. 349 441.

KOM IHÅG ATT LÄMNA IN SKATTEKORT FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD!

Budgetdirektiv 2022

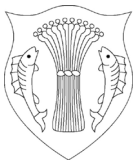
Lumparlands kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Allmänna direktiv	2
2. Tidsplan.....	2
3. Budgetramar för 2022	2
3.1. Förkortad resultaträkning för rambudget 2022	3
3.2. Budgetram per förvaltning för 2022.....	3
4. Investeringar	4
5. Ekonomiplan 2023-2024.....	4
6. Budgetens uppställning	5
7. Närmare upplysningar	5

Lumparlands kommun

Antagna kommunstyrelsen genom § xx/16.6.2021.

1. ALLMÄNNA DIREKTIV

I enlighet med 115 § i förvaltningsstadgan har kommunstyrelsen fastställt direktiv till förvaltningarna inför beredningen av budget 2022.

Direktiven baserar sig på en uppskattning av den ekonomiska utvecklingen inom kommunens verksamhet. Varje äskande ska föregås av en noggrann behovsprövning i respektive förvaltning.

Budgeteringsarbetet utgår från den lagstadgade verksamheten för att därefter se om medel räcker till för den icke lagstadgade verksamheten. Förvaltningarna bör hålla sig inom den angivna budgetramen. Ifall en förvaltnings äskande om medel i budget av någon anledning överskrider den angivna ramen ska följande uppges i budgetförslaget:

- Motivering varför angiven ram överskrids.
- Utgifter eller inkomster per konto för områden som skulle kunna bortprioriteras för att anslagen inte ska överstiga angiven ram.
- Konsekvenserna av eventuell bortprioritering.

Punkterna ovan är väsentliga för att kommunstyrelsen och kommunfullmäktige ska ha information om eventuella konsekvenser av beslut om omprioriteringar.

2. TIDSPLAN

Inlämning av förvaltningarnas budgetförslag	24.9.2021
Inlämning av presentationer för budgetseminariet	1.10.2021
Budgetseminarium	6.10.2021
Kommunstyrelsens första behandling	3.11.2021
Kommunstyrelsens andra behandling	24.11.2021
Kommunfullmäktiges beslut om budget 2022	1.12.2021

3. BUDGETRAMAR FÖR 2022

Ramen grundar sig på budget 2021 med beaktande av den ekonomiska utvecklingen och är uppdelad i externa nettokostnader. Det tillkommer sedan interna kostnader och avskrivningar men dessa räknas slutligen ut av centralförvaltningen.

Skatteintäkter är beräknade enligt Finlands kommunförbunds skatteprognos publicerad i maj 2021 samt landskapsandelarna enligt Ålands landskapsregerings beräkning i juni som dock får anses mycket preliminär.

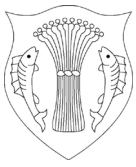

3.1. Förkortad resultaträkning för rambudget 2022

	Bokslut 2020	Budget 2021	Ram 2022	Förändring 2021-2022
Verksamhetsbidrag	-1 825 610,42	-2 235 171,58	-2 161 527,50	73 644,08
Kommunal inkomstskatt	1 366 058,96	1 271 000,00	1 350 000,00	79 000,00
Fastighetsskatt	71 215,99	80 000,00	75 000,00	-5 000,00
Andel av samfundsskatt	66 843,19	59 000,00	50 000,00	-9 000,00
Källskatt	6 305,21	6 000,00	6 000,00	0,00
SKATTEINKOMSTER	1 510 423,35	1 416 000,00	1 481 000,00	65 000,00
LANDSKAPSANDELAR O. KOMPENSATIONER	720 584,67	684 252,00	700 000,00	15 748,00
Driftsbidrag	405 397,60	-134 919,58	19 472,50	154 392,08
FINANSIELLA INTÅKTER OCH KOSTNADER	-13 348,62	-14 685,00	-14 685,00	0,00
Årsbidrag	392 048,98	-149 604,58	4 787,50	154 392,08
AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-170 108,36	-183 233,00	-185 000,00	1 767,00
RESULTATRÄKNING FÖR KOMMUN	221 940,62	-332 837,58	-180 212,50	152 625,08

3.2. Budgettram per förvaltning för 2022

Extern budgettram per förvaltning för 2022 exkl. avskrivningar	Bokslut 2020	Budget 2021	Förändring	Budget 2022
Centralförvaltningen	-229 053,73	-243 947,30	2 947,30	-241 000,00
Samordnad socialtjänst	-101 842,42	-321 507,40	-219 664,98	-321 507,40
Äldreomsorgsförvaltningen	-473 084,90	-543 761,21	13 761,21	-530 000,00
Bildningsförvaltningen	-700 154,94	-785 212,77	45 212,77	-740 000,00
Kultur- och fritidsförvaltningen	-48 433,04	-47 222,10	222,10	-47 000,00
Byggnads- och miljönämnden	-25 198,40	-28 871,00	1 871,00	-27 000,00
Tekniska nämnden	-204 010,10	-217 534,70	2 534,70	-215 000,00
Räddningsområde Ålands landskommuner	-38 356,95	-40 020,10		-40 020,10
	-1 820 134,48	-2 228 076,58	-153 115,90	-2 161 527,50

4. INVESTERINGAR

Inköp som är mindre än 10 000 euro netto klassas som så kallade förbrukningsinventarier och budgeteras således inom driftsbudgeten. Inköp om 10 000 euro eller mer ska budgeteras som en investering. Investeringar görs upp för budgetåret 2022 samt planperioden 2023–2024. Planperioden ska inte användas till att lägga in de investeringar som inte ryms eller hinns med under 2022 utan en bedömning av det faktiska investeringsbehovet för perioden ska göras av förvaltningarna inför budget 2022. För investeringar finns ingen angiven ram utan förvaltningarna äskar om de investeringar som de anser vara nödvändiga under perioden.

Oavslutade investeringsprojekt budgeteras på nytt i den kommande budgeten. Nämnderna ska årligen uppta kvarstående behov av medel för oavslutade projekt tills de är avslutade. Detta gäller både projekt som inte påbörjats och projekt som påbörjats men ännu inte är till fullo verkställda.

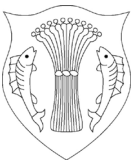
5. EKONOMIPLAN 2023-2024

Det ankommer på förvaltningarna att sätta upp eventuella målsättningar för ekonomiplan 2023–2024. Eventuella behov av investeringar ska, som nämnts under investeringsavsnittet, även de upptas i ekonomiplanen. Ekonomiplanen är en del av budget 2022 och förvaltningarna ska således skriva in sina eventuella målsättningar för 2023–2024 direkt i det uppgjorda förslaget till budget 2022.

I ekonomiplanen ska även framgå en landskapsandelskalkyl, en skattekalkyl, en lånekalkyl, en resultaträkning och en finansieringsanalys för 2023–2024. Dessa kalkyler görs upp av centralförvaltningen.

Sammanfattningsvis ska således förvaltningarna framställa eventuella målsättningar och investeringar för ekonomiplan 2023–2024, resten av ekonomiplanen görs upp av centralförvaltningen.

Ekonomiplan 2023–2024 är inte bindande utan utgör en ekonomisk planering.

6. BUDGETENS UPPSTÄLLNING

I förvaltningarnas budgetförslag ska framgå anslag och beräknade inkomster under förvaltningarnas olika resultatenheter. Den slutliga budgeten är bindande till vardera förvaltningens totala budgetram bortsett från lönerelaterade anslag och eventuella av kommunfullmäktige öronmärkta anslag. Förvaltningarna ska alltid budgetera tillräckligt med medel för löner och lönebikostnader.

Eventuella tillfälliga äskanden för budgetåret ska motiveras särskilt med en beräknad merkostnad för detta. Även ifall tillfälliga äskanden håller sig inom den angivna ramen ska de tydligt framgå i förvaltningarnas budgetförslag.

Eventuella målsättningar för budgetåret ska tydligt framgå i förvaltningarnas budgetförslag och kommunstyrelsen vill göra förvaltningarna uppmärksamma på att alla målsättningar som är med i budget ska redovisas med en måluppföljning i bokslutet för det ifrågavarande budgetåret.

I övrigt ska budgettexterna- och tabellerna uppgöras enligt föregående års budget och centralförvaltningen kommer tillse att det slutliga budgetförslaget har ett enhetligt utseende.

7. NÄRMARE UPPLYSNINGAR

Kontakta kommunkansliet för närmare upplysningar, beräkning av löner och annan hjälp avseende budgetarbetet.